

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Andra Kammaren. N:o 30.

Torsdagen den 23 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 16 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Föredrogs och bifölls Banko-Utskottets utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om ett årligt understöd åt förre tryckaren Riksbankens sedeltryckeri F. A. Frölund.

§ 3.

Efter föredragning dernäst af Lag-Utskottets utlåtande N:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående meddelande af bestämmelser om värden och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begravningsplatser, blef Utskottets i samma utlåtande gjorda hemställan af Kammaren bifallen.

§ 4.

Till behandling förekom Lag-Utskottets utlåtande N:o 28, i anledning af Riksdagens Justitieombudsmans hemställan om tillägg till 23 kap. Strafflagen. *Om tillägg till 23 kap. Strafflagen.*

Utskottet hade i detta utlåtande tillstyrkt, att Riksdagen, med hufvudsakligt bifall till Justitieombudsmannens i ämnet gjorda framställning, måtte för sin del besluta följande

Förordning angående tillägg till och ändring i 23 kap. Strafflagen den 16 Februari 1864.

Häriigenom förordnas, att nedannämnda §§ i 23 kap. Strafflagen skola erhålla följande lydelse.

Om tillägg
till 23 kap.
Strafflagen.
(Forts.)

4 §.

Har aktiebolag kommit i konkurstillstånd, och finnes någon af de syslsmän, hvilka enligt bolagets ordning äro utsedde att utgöra bolagets styrelse eller eljest leda dess angelägenheter, hafva mot bolagets borgenärer, sig förbrutit, som här ofvan sägs; då skall den syslsmannen straffas, som vore han gäldenär i konkursen.

5 §.

Har gäldenär rymt för skuld och ej kommit åter inom sex månader från det han rymde; vare lag som i 2 § sagdt är.

6 §.

Har åtal på grund af 2, 3, 4 eller 5 § egt rum, men inför Rätten styrkes, att borgenärerna i konkursen blifvit till fullo förnöjde; varde den tilltalade från allt vidare ansvar eller påföljd fri förklarad.

7 §.

Brott, som i 2 eller 3 § omförmäles, ehvad det begåtts af gäldenär eller, efter ty i 4 § sägs, af syslsmannen, så ock brott, som i 5 § omförmäles, må ej åtalas af annan än målsegande.

Efter uppläsning af detta förslag yttrade

Herr Markstedt: Antagligen hade jag icke kommit att nu besvära Kammaren och upptaga dess dyrbara tid, såvida icke närmaste anledningen till den nu föreslagna lagförändringen varit en tilldragelse just i den ort, der jag har mitt hemvist; och man är ju i allmänhet mera böjd för att fästa sig vid frågor som närmast röra hemorten, än vid andra mera fjerran liggande.

Till en början ber jag till Herr Justitieombudsmannen få fram-bära min trots Första Kammarens motstånd förra året, synnerliga tacksamhet, derför att han, framlagt och så väl motiverat behöfligheten af förändringen af strafflagens 23:e kapitel.

Första Kammaren afslog frågan i fjor, oaktadt dess lösning så länge varit nödvändig. Men frågan kunde icke gerna lösas, förr än ett sådant brott blifvit begånget, som det i betänkandet anförda och hvilket icke genom lagen kunde åtkommas. Det har dock förväntat mig, att Första Kammaren afslog det i fjor framlagda förslaget, i all synnerhet som detta var af den beskaffenhet att jag till alla delar gillar dess innehåll, hvilket jag desto värre icke kan säga om det Utskottets betänkande som i år föreligger. Det synes mig nästan som om Utskottet i år skulle hafva gått Första Kammarens önskingar allt för mycket till mötes, ity att det ställt frågan på den basis, att jag icke kan finna att någon kan blifva stäld till ansvar enligt den nu föreslagna lydelsen af 4:de paragrafen; ty den kollektiva personen, styrelsen eller syslsmannen torde väl svärigen kunna inmanas ihäkte.

Jag är icke jurist, men jag tror mig dock veta att det knappt finnes något aktiebolag som har sysslomän. I kommunala frågor hafva vi vår syssloman, nemligen kommunalordföranden, likaså skall enligt den nya vattenrättslagen finnas en syssloman, för att bevaka det allmännas intresse; men aldrig har jag hört, att lagen fordrar att äfven aktiebolag skola hafva sina sysslomän; tvärt om tror jag mig veta att i de flesta fall deras af Kongl. Maj:ts fastställda bolagsordningar i stället fordra att de skola hafva en styrelse. Men huruvida en sådan styrelse kan komma åt genom den nu föreslagna lagbestämmelsen, det vågar jag betvifla, då der ju endast omtalas sysslomän. Styrelsen kan helt enkelt förklara att den ej vet af någon syssloman, och att det är den som styr och ställer; och på detta sätt kan styrelsen, som är en kollektiv person, ostraffadt begå huru många olagligheter som helst.

Det förefaller mig, såsom jag nämnde, högst förvånande att Utskottet i år behagat stryka så viktiga ord som dem, hvilka innehölls i förra årets förslag, der det hette: »Har aktiebolag kommit i konkurstillstånd, och finnes medlem af bolagets styrelse eller syssloman, som för bolaget eger besluta, hafva öfvat bedrägeri» etc. Här har nu Utskottet utelemnat orden: »medlem af bolagets styrelse» och talar endast om sysslomän. Jag fruktar att detta skall göra det möjligt för mången »gründer» att undandraga sig lagens bestämmelser; och derigenom skulle det lätt kunna hända, att vi änyo fingo se upprepas något likartadt med det, som gaf anledning till utarbetande af detta lagförslag. Jag skall emellertid icke göra något yrkande, då jag framför allt önskar få en lag, som åtminstone i någon mån kan stäffa det ofog vid konkurser, som hittills ostraffadt bedrivits till skada för borgenärerne.

Emellertid kan jag icke underlåta att påpeka, hurusom efter mitt förmenande en alldeles ny rättsprincip tyckes hafva blifvit införd i 6:te paragrafen, emedan man, enligt densamma, kan göra sig skyldig till bedrägeri och likaväl undgå straff, om man blott visar att man förnöjt den förorättade. Enligt samma princip borde också den der pojken här i Stockholm, som sistlidne sommar dömdes till sex månaders straffarbete för det han stulit ett ägg, hafva kunnat undgå straff, om han blott lyckats tigga ihop tillräckligt många slantar för att betala ägget. En sådan princip kan jag, så länge den ej genomgår hela vår lagstiftning, icke gilla; och därför anser jag att denna 6:te paragraf icke är så affattad, som den borde vara.

Jag skall emellertid, som sagdt, icke göra något yrkande, utan har endast velat uttala min åsigt i saken och rekommendera den till höga vederbörandes nådiga bepröfvande.

Herr Åbergsson: Lag-Utskottet har valt uttrycket »sysslomän» af det skäl, att 8 § i 1848 års förordning om aktiebolag innehåller, att sådant bolag skall välja »sysslomän», en eller flera, »att utgöra bolagets styrelse». Då således aktielagen begagnar uttrycket »sysslomän», så tror jag att samma uttryck väl försvarar sin plats i strafflagen; och af denna orsak anser jag äfven att Utskottets förslag i år uti ifrågavarande hänseende är bättre än det var i fjor.

*Om tillägg
till 23 kap.
Strafflagen.
(Forts.)*

Om tillägg
till 23 kap.
Straff-
lagen.
(Forts.)

Hvad beträffar anmärkningen emot 6 §, att der skulle vara införd den nya rättsprincip, att man skulle kunna undandraga sig ansvar för brott, om man blott visat att man förnöjt den derigenom förorättade, så ber jag endast att få hänvisa till det nu gällande stadgandet i 23 kap. 5 § Strafflagen, som redan innehåller denna princip klart och tydligt uttalad i fråga om gäldenär, som gjort sig skyldig till ansvar efter vissa lagrum. Denna princip har här i 6 § endast blifvit vidsträcktare tillämpad, så att den skulle komma att gälla äfven aktiebolags syssломän, som gjort sig skyldige till ansvar för oredlighet eller vårdslöshet emot bolagets borgenärer.

Jag tager mig friheten yrka bifall till Utskottets förslag.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

§ 5.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 15, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Nionde hufvudtitel.

Punkten 1.

Angående
rätt till
delaktighet i
folkskole-
lärares
pensions-
inrättning
för lärare vid
vissa små-
skole-
lärarinne-
seminarier.

I sin motion, N:o 40, hade ledamoten af Andra Kammaren Herr *E. Thomasson* föreslagit, att Riksdagen ville besluta, att rätt till delaktighet i folkskolelärares pensionsinrättning måtte tillkomma de läroanstalter för bildande af småskolelärarinnor, som af landsting vore eller blefve inrättade i öfverensstämmelse med Kongl. kungörelsen den 11 Januari 1878, för hvarje läraretjenst dervid, som vore afsedd att uppehållas af examinerad folkskolelärare eller lärarinna, under vilkor att vederbörande landsting till pensionsinrättningen i behörig ordning inbetalade pensionsavgifter för dessa läraretjenster och för öfrigt i tillämpliga delar iakttoge föreskrifterna i reglementet för nämnda inrättning; och att examinerad folkskolelärare eller lärarinna, som bestrede sådan läraretjenst, måtte för åtnjutande af pension från folkskolelärares pensionsinrättning få såsom ordinarie tjenstetid vid folkskola räkna den tid han eller hon, sedan förenämnda förmän för ifrågakvarande befattning blifvit beviljad, densamma uppehållit.

Utskottet hade i anledning af nämnda motion hemställt, att, på sätt äfven motionären alternativt föreslagit, Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville, efter ärendets utredning, till Riksdagen aflåta framställning om beredande för lärare och lärarinnor vid småskolelärarinneseminarier, som af landsting inrättats, af tjensteårsberäkning och pensionsrätt lika med lärare och lärarinnor vid folkskolan på det sätt och under de vilkor, som i motionen vore antydda.

Rörande denna hemställan anförde

Herr A. Rundbäck: Jag har begärt ordet för att till protokollet tillkännagifva, att jag ingalunda kan vara med om en sådan skrifvelse, som den Utskottet i denna punkt föreslagit. Hvad här före-

slås är nemligen i många och väsentliga hänseenden stridande mot de grunder, hvarpå folkskolelärares pensionsinrättning är byggd, och om detta förslag genomföres, måste följden blifva den, att man nödgas tillspillogifva en stor del af de viktiga grundsatser, som vid denna pensionsinrättnings bildande gjorts gällande. Bland dessa grundsatser vill jag först och främst nämna den, att hvarje lärare, som är delegare i denna inrättning, måste vara vederbörligen examinerad vid ett seminarium. Af lärarne och lärarinnorna vid småskolelärareseminiarierna finnas dock många, som icke aflagt sådan examen. Men ännu viktigare är en annan grundsats, som måste gälla vid hvarje pensionsinrättning, nemligen den, att delegarne skola vara ordinarie innehafvare af en tjänst. Detta är dock icke förhållandet med någon enda af lärarne eller lärarinnorna vid landstingsseminarierna, ty allesammans äro de blott tillfälligtvis förordnade för en kortare tid. Vidare fordras för delaktighet i folkskolelärares pensionsinrättning att hafva fullständig minimilön. Men här har man ingen säkerhet för att en lärare eller lärarinna vid ett landstingsseminarium innehar en sådan lön. Vidare fordras en viss bestämd *tjänstgöringstid*, som beräknas efter läseår, detta bestämdt till 8 månader; men i dessa seminarier fortgår undervisningen under olika långa tider, på några ställen kanske 6 å 7, månader, men på andra håll endast 3 å 12 veckor. Vidare fordras, att det skall vara en viss bestämd *myndighet*, som tillsätter och afskedar läraren samt utöfvar tillsyn öfver undervisningen. Men huru är det väl här vid dessa seminarier? Den, som tillsätter läraren eller lärarinnan, är än föreståndaren, antingen ensam eller i samråd med vare sig en inspektör eller en styrelse, tillsatt af landstinget, än någon gång domkapitlet och än folkskoleinspektören. Nu föreslår man här vidare, att landstinget skall inbetala pensionsafgiften för dessa läraretjänster, men i reglementet för pensionsinrättningen är föreskrifvet, att så snart en lärareplats väl en gång blifvit anmäld till delaktighet i pensionsinrättningen, så skall afgift för densamma allt framgent erläggas. Sålunda skulle det kunna inträffa, att landstinget, efter att hafva till delaktighet i inrättningen anmält en lärare eller lärarinna, som har tillfällig anställning vid ett dylikt seminarium, för all framtid får erlägga full afgift, fastän kanske efter ett eller annat år ingen så beskaffad innehafvare af tjänst finnes vid landstingets seminarium.

Vidare stadgas i reglementet, att lärare eller lärarinna får tillgodoräkna sig sin extraordinarie tjänstgöringstid, när den går öfver fem år, men här vill motionären att dessa seminarielärare och lärarinnor, fastän de äro extra, genast skola få räkna tjänsteår.

Vidare vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att antalet af de lärare, som skulle kunna hafva någon fördel af ett bifall till motionen, sannolikt skulle blifva ytterst ringa. De flesta, som anställas som lärare vid dessa seminarier, äro nemligen derjemte lärare antingen vid folkskolelärareseminiarierna eller vid elementarläroverken, eller också äro de ordinarie folkskolelärare. Möjligen kan väl någon gång hända, att en från folkskolelärareseminarier nyss utexaminerad elev för ett eller annat år tager anställning vid ett landstingsseminarium, innan han söker inträde i den egentliga folkskolan; men jag tror att det

Angående
rätt till
delaktighet i
folkskole-
lärares
pensions-
inrättning
för lärare vid
vissa små-
skole-
läraresem-
inarier.
(Forts.)

Angående
rätt till
delaktighet i
folkskole-
lärares
pensions-
inrättning
för lärare vid
vissa små-
skole-
lärarinne-
seminarier.

(Forts.)

inträffar ytterst sällan. För öfrigt, om så icke vore förhållandet, skulle det anslag, som för beredande åt dessa seminarielärare af delaktighet i pensionsinrättningen erfordrades, helt säkert blifva vida större än mängen kanske nu föreställer sig. Af hvad jag nu tagit mig friheten anföra torde framgå, att det blir ytterst svårt att om- arbeta pensionsinrättningens reglemente, så att alla dessa nya be- stämmelser der kunna passas in. Men äfven om detta ginge för sig, så skulle derigenom, för att bereda en förmån för kanske 2—3 extra lärare, utan tvifvel ett svårt band läggas på landstingens handlings- frihet i afseende å ordnandet af undervisningen i dessa småskole- lärarseminarier. Ty gifvet är, att landstingen då i många hän- seenden måste rätta sig efter de bestämmelser, som i pensionsinrätt- ningens reglemente finnas införda. Jag vill äfven erinra, att man inom denna pensionsinrättning visat sig mycket angelägen att till- bakavisa de anspråk, som, jag vill icke säga dagligen, men dock mycket ofta, af lärare vid åtskilliga mer eller mindre privata läro- anstalter framställts på delaktighet i pensionsinrättningens förmåner. Emellertid har man genom föreskriften, att delaktighet kan vinnas endast af ordinarie lärare med full minimilön m. m. sökt förekomma detta; men öppna vi nu portarne för dessa seminarielärare, hvilka endast äro extraordinarie och som i sjelfva verket tjenstgöra vid privata anstalter, då är jag rädd att vi göra det vi komma att ångra, ty då är gärdet uppgifvet.

Af dessa skäl kan jag icke vara med om den föreslagna skrif- velsen; men då Utskottet tyckes föreställa sig, att en sådan skrifvelse skulle lända till stor fördel för vår folkskoleundervisning, och då Första Kammaren redan gått in på den samt kanske mängen här i Kammaren anser den nyttig, skall jag icke söka qvätta i födseln ett förslag, hvaraf så mycket godt synes väntas. Jag skall derföre icke nu framställa något yrkande, men jag har icke velat hos veder- börande utsätta mig för misstanken att hafva varit med om en sådan skrifvelses aflåtande.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Såvidt jag kunde höra deskal, representanten från Vexjö anförde mot den af Stats-Utskottet i före- dragna punkten föreslagna skrifvelse, så gingo de förnämligast ut derpå, att dessa lärare och lärarinnor, för hvilka det nu blifvit ifrågasatt att bereda pensionsrätt, icke äro *ordinarie*. Jag ber deremot att få er- inra att, då i lag föreskrifves att småskolor skola inrättas för att ut- göra grundvalen för den egentliga folkskolan, men staten ingenting gör för att skaffa lärare i dessa småskolor, har det blifvit nödvändigt för landstingen att taga saken om hand. Att få dessa lärare och lärarinnor till ordinarie, kan ju icke ske på annat sätt än att staten antingen tar dem om hand och bekostar dessa småskolelärarinne- seminarier eller ock att man i lag påbjuder att vederbörande lands- ting skola ikläda sig dessa kostnader. Men när staten icke gör nå- got annat för dessa seminarier, oaktadt man påbjudit, att småskolor skola inrättas, så är det väl icke mer än rätt och billigt att staten åtminstone bereder pensionsrätt åt lärare och lärarinnor vid dessa seminarier.

Jag anhåller om bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Abr. Rundbäck: Det skulle vara mig mycket kärt, om den siste talaren, som i Stats-Utskottet varit med om frågans behandling, skulle kunna upplysa mig om, huru många lärare och lärarinnor, som skulle få någon fördel af denna tjänsteårsberäkning och pensionsrätt. Under de 18 år dessa anstalter varit i gång — de iurättades först i Kronobergs län — har jag nemligen icke hört talas om någon, som skulle hafva fördel härutinnan. Ty dessa seminarier förestås ju förnämligast af seminarielärare eller ordinarie folkskolelärare eller lärarinnor, som under ferierna i folkskolan begagna detta tillfälle till extra förtjenst, och på dem är förslaget således icke tillämpligt.

Angående rätt till delaktighet i folkskolelärares pensionsinrättning för lärare vid vissa småskoleläraresseminarier.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Uti *punkten 2* hade Utskottet utlåtit sig öfver Herr A. P. Linds inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 108, deruti föreslagits, dels att Riksdagen måtte lemna till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 15,000 kronor årligen till pensioner åt sådana folkskolelärare, som öfvertilligt skött sitt kall under minst 15 å 20 år och derutöfver, men som afgått före den 1 Januari 1867, dervid pensionen skulle utgå med samma belopp som till andra pensionerade folkskolelärare; och dels att Riksdagen, på samma gång som skrivelse aflättes till Kongl. Maj:t i ofvan anförda hänseende, äfven torde göra den framställning, att Kongl. Maj:t täcktes tillse, huruvida icke af besparade medel kunde utanordnas pensioner redan detta år till de i denna motion afhandlade folkskolelärare.

Angående förslag om pensionering af äldre, före 1867 afgångne folkskolelärare.

Och hade Utskottet hemställt, att ifrågavarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

I anledning af berörda hemställan yttrade

Herr A. P. Lind: Jag beklagar att jag i denna fråga icke kunnat framlägga ett förslag, som vunnit mer uppmärksamhet än det nu föreliggande gjort. Då jag väckte denna min motion, hyste jag förhoppning om, att Stats-Utskottet skulle egna densamma någon uppmärksamhet, enär Stats-Utskottet vid flera tillfällen visat sig ädelmodigt icke allenast i fråga om pensionering af gamla landtvärnsmän, utan äfven af andra personer. Det är endast ett fåtal qvar af dessa äldre, före år 1867 afgångne folkskolelärare, för hvilka jag här är en ringa tolk; och det vore i sanning behjertansvärdt, om Riksdagen skänkte dem någon liten hjälp i deras ekonomiska betryck. Under sin trägna och maktpåliggande tjänstgöring måste de för det allmännas väl emot en ringa aflöning, som knappast räckte till att afhjelpa näringsbekymren, förspilla sina krafter; och icke kunna dessa lärare rå för att de måste afgå, innan pensionsreglementet kom till stånd. Nu hafva de emellertid icke annat att lefva af än det lilla, som fattigvården lemnar och hvilket alltid måste kännas förödmjukande för dem att mottaga. Säsom jag redan nämnt, så äro de

Angående
förslag om
pensionering
af äldre.
före 1867
afgångne
folkskole-
lärare.
(Forts.)

icke många kvar i lifvet, hvadan den erforderliga summan blir obetydlig.

Jag hyser visserligen icke något hopp om framgång vid denna riksdag, men jag tror dock att frågan icke skall anses fallen för alltid, utan att Riksdagen vid ett kommande möte skall skänka den sitt understöd. Jag dristar mig således icke nu att göra något yrkande, utan vill se tiden an.

Häruti instämde Herr Johan Jönsson.

Vidare yttrades ej, Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 3.

Om förhöj-
ning i pen-
sionsbeloppen
från folk-
skolelära-
rarnes
pensions-
inrättning.

Herr C. A. Andersson hade i sin inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 17, föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta, det § 13 i reglementet för folkskolelära- rarnes pensionsinrättning skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»Hel pension bestämmes med hänseende till den tjensten åtföljande lön, för hvilken vederbörande skolområde eller skoldistrikt vunnit delaktighet i pensionsinrättningen, och utgår med hela denna lön, dock icke högre än 1,000 kronor.»

Angående denna motion hade Utskottet gjort den hemställan, att motionen för närvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr C. A. Andersson yttrade: Jag inser mycket väl, att, då Stats-Utskottet hemställt om afslag å min motion om förhöjning i pensionsbeloppen från folkskolelära- rarnes pensionsinrättning, det icke skall gagna att nu tala för den samma, hur behjertansvärd den än är. Emellertid anser jag, att folkskolelära- rarnes ogynsamma ekonomiska ställning är tillräckligt känd för att, då frågan en annan gång och möjligen i bättre form förekommer till behandling vid riksdagen, den då skall vinna allmänt behjertande; ty, mine Herrar, lika tungt som det måste kännas att för sitt arbete erhålla en godtgörelse, som ej skänker lifvets nödortf, lika förlamande är tanken derpå, att man, när krafterna äro uttömda i det dryga lifsarbetet, icke har annat att förvänta, än att framsläpa ålderdomen under ännu större försakelser och betryck.

För att denna viktiga fråga icke helt och hållet skall falla i glömska, har jag tänkt föreslå, att Riksdagen ville besluta en skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att en utredning måtte ske angående förhöjning af folkskolelära- rarnes pensioner, samt att Kongl. Maj:t täcktes inkomma till nästa Riksdag med proposition i denna fråga, och anhåller jag om proposition å denna min framställning.

Herr Abr. Rundbäck: Denna motion är i ett afseende ganska behjertansvärd, nemligen till sitt syfte, som går ut på att höja folkskolelära- rarnes pension från tre fjerdedelar eller 75 procent af den

kontanta lönen till hela lönen, men i ett annat afseende förtjent att allvarligen tillbakavisas, nemligen i afseende på den föreställningen, att denna förhöjning skulle kunna åstadkommas utan nya tillskott till pensionskassan ifrån stat och kommun. Hvad det behjertansvärda i förra afseendet angår, böra vi komma i håg, att folkskolelärarens löneförmåner utgå under två former, dels såsom kontant penningelön och dels i vissa naturaprestationer. När han nu frånträder tjensten, mister han icke blott naturaprestationerna, utan äfven 25 procent af den kontanta lönen, emedan han af denna i pension erhåller blott $\frac{3}{4}$ eller 75 procent, en pension, som i värde knappt torde motsvara 50 procent af hela hans löneinkomst. Nu är det emellertid allmänt känt, att då en statens tjensteman med en lön under 3,000 kronor efter uppnådd pensionsålder afgår, får han uppbara hela lönen i pension; och då bör man väl äfven unna den fattige skolläraren, som i 30 år gagnat det allmänna, samma förmån.

Om förhöjning i pensionsbeloppet från folkskolelärarnes pensionsinrättning.
(Forts.)

I sammanhang härmed torde jag emellertid behöfva tillägga några ord för att försvara mitt eget åtgörande i denna sak för omkring 20 år sedan, då jag vid uppgörandet af pensionsreglemente för folkskolelärarne just framlade motiven för att folkskolelärarens pension skulle utgå med 75 procent af den kontanta lönen.

Jag får då upplysa, att före den tiden hade Rikets Ständer alligenom visat en särdeles anmärkningsvärd liknöjdhet och ogenhet i afseende på folkskolelärarnes pensionsväsendes ordnande. Sålunda då regeringen år 1847 föreslog att genom tillskott af staten och kommunen en pensionsfond skulle bildas, svarade Ständerna, att den saken angick icke staten. Vid nästpåföljande riksdag gjordes framställning om beviljande af ett anslag för en gång af 80,000 riksdaler banko. Ständerna svarade då visserligen ja, men med ett högst märkligt tillägg. Man förklarade nemligen att folkskolelärarne sjelfva i första hand skulle sörja för sin pensionering; och om de derföre ville *stiftvis* bilda pensionsföreningar, så skulle de af berörda anslag erhålla smärre belopp såsom understöd. Detta ledde emellertid icke till något resultat, såsom var att förutse. Som regeringen emellertid fortfor att intressera sig för pensionsfrågans lösning och ansåg denna kunna befrämjas genom upprättande af ett normalförslag för stiftvis inrättade pensionsföreningar, blef ett sådant normalförslag uppgjort med högsta pensionsbeloppet bestämdt till 100, säger 100 kronor. Sådana voro åsigterna i frågan ända till 1864, då för utredande af pensionsfrågan en komité tillsattes, uti hvilken jag hade äran vara ledamot, och då etablerades den grundsatsen, dels att pensionsbeloppet skulle bestämmas till $\frac{3}{4}$ eller 75 procent af den kontanta lönen, och dels att icke folkskolelärarne, utan att staten och kommunen skulle lemna bidrag till pensionskassan. Att vi icke satte pensionsbeloppet högre berodde deraf, att vi fruktade för att hela frågan skulle äfventyras, om vi gingo för långt i liberalitet. Vårt förslag blef ock af Rikets Ständer bifallet. Och folkskolelärarne voro den tiden ganska nöjda med det sätt, hvarpå saken då rangerades. Nu hafva emellertid fordringarne på lärarne ökats, studietiden ökats och lefnadskostnaderna ökats. På samma gång har äfven Riksdagens välvilja för folkskolan ökats; och på grund häraf synes mig, att Riksdagen nu-

Om förhöjning i pensionsbeloppet från folkskolelärares pensionsinrättning. (Forts.) mera bör göra litet mer för att öka pensionsbeloppet. Detta är hvad jag finner behjertansvärdt i motionen; och härutinnan instämmer jag med motionären.

Hvad jag deremot icke kan instämma uti och hvilket jag ofta hört uttalas i motioner af detta slag, väckta inom denna Kammare, det är föreställningen, att denna förhöjning skulle kunna åstadkommas utan något tillskott från stat och kommun. Det är visserligen sant, att folkskolelärares pensionskassas tillgångar betydligt ökats under de senare åren: de uppgå för närvarande till ungefär 3 $\frac{1}{2}$ millioner kronor, tack vare en synnerligen omsorgsfull förvaltning, hvilken jag känner ett nöje att införa Kammaren berömmande vitsorda. Men i samma mån som tillgångarne ökats hafva äfven utgifterna stigit i proportion derefter. Under det de 1870 utgjorde 18,000 kronor hade de 1881 stigit till 256,000 kronor; och enligt gjorda beräkningar komma de att ökas oafbratet ännu under 40 år, och då torde allt vara godt att hafva kassans medel i behåll.

Jag vill påminna om att förslaget att nedsätta pensionsåldern från 60 till 55 år betingade, utom ökade tillskott från församlingarne, en tillökning af 200,000 kronor i de årliga bidragen från statens sida. Man får derfor bereda sig på att, om en sådan höjning i pensionerna skall ske som här är ifrågasatt, man icke kommer ifrån en ökad utgift på några hundra tusental kronor för ändamålet.

Jag ber emellertid att få yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Sven Nilsson: Herr Talman! Då Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag, vet jag icke hvad det skulle tjena till att nu besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t i denna Kammare. Jag tror heller icke att det skulle vara lämpligt att gå in på motionärens förslag, innan vi beslutit om väckt förslag rörande folkskolelärares löneförhöjning, hvilken fråga kommer före vid denna riksdag; jag anser derfor att det kan vara god tid för motionären att komma fram med sitt förslag vid en kommande riksdag.

Jag hoppas således att Kammaren bifaller Stats-Utskottets hemställan.

Öfverläggningen förklarades slutad. Efter det Herr Talmannen framställt propositioner enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 4.

Bifölls.

Punkten 5.

Angående pensionsrätt för vissa vid fängvärdens anstälde fanjunkare m. fl.

I anledning af Kongl. Maj:ts framställning derom, att den pensionsrätt å allmänna indragningsstaten, som, under förutsättning af Riksdagens bifall till den af Kongl. Maj:t beslutade framställning om fastställande af lönestat för vissa vid fängvärdens anstälde fanjunkare, underofficerare, vaktmästare, förste konstaplar, konstaplar och fang-

gevaldiger, skulle tillkomma desse tjenstinnehafvare, måtte inträda vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjensteår, derest löntagaren minst 20 år innehaft ordinarie tjenst på fångvärdens stat, hade Utskottet i förevarande punkt hemställt:

Angående pensionsrätt för vissa vid fångvärdens anstälde fanjunkare m. fl.
(Forts.)

att Kongl. Maj:ts berörda framställning måtte på det sätt bifallas, att pensionsrätten för de i återopade lönestat upplagna fanjunkare, underofficerare, vaktmästare, förste konstaplar, konstaplar och fånggevaldiger skulle inträda vid uppnådda 65 lefnads- och 35 tjensteår, derest löntagaren minst 20 år innehaft ordinarie tjenst på fångvärdens stat.

Efter föredragning af denna punkt, vid hvilken, enligt anteckning å utlåtandet, reservationer inom Utskottet anmälts dels af Grefve *G. Sparre* (rörande den af Utskottet använda motivering), dels af Herrar Friherre *F. von Essen*, *L. Nordenfelt*, Grefve *C. Beck-Friis*, Grefve *S. Lagerberg*, *K. O. Ljungqvist*, Friherre *H. M. Palmstierna* och Grefve *K. Posse*, dels ock af Herr *R. Törneblad*, bevärdades ordet af

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet Herr Statsrådet von Steyern, som anförde: Redan år 1862 begärde Fångvärdsstyrelsen hos Kongl. Maj:t att framställning måtte göras hos Riksdagen om pensionsrätt för fångbetjeningen, och att denna rätt måtte inträda vid fyllda 60 lefnads- och 30 tjensteår. Hela pensionsfrågan föll emellertid den gången i följd af Riksdagens beslut. Då Kongl. Maj:t vid innevarande riksdag föreslog att aflöningen för fångbetjeningen skulle upptagas på ordinarie stat, bland annat på det att denna betjening skulle få åtnjuta rätt till pension på indragningsstaten, upptog Kongl. Maj:t Fångvärdsstyrelsens ursprungliga förslag om pensionsålderns bestämmande till 60 och 30 år. Utskottet har emellertid icke »af hvad i ärendet förekommit funnit ådagalagd nödvändigheten af pensionsrättens inträdande så tidigt som Kongl. Maj:t föreslagit.»

Detta behof af en tidigare pensionsrätt härrör af den själs- och kroppskrafter synnerligen ansträngande tjenstgöring, som åligger icke så mycket de af Utskottet återopade fånggevaldigerne, som fastmer vaktkonstaplarna vid fängelserna och i synnerhet vid straff- och arbetsanstalterna.

På det att Kammaren måtte få en föreställning om uthålligheten och beskaffenheten af denna sysselsättning, skall jag meddela en uppgift, som blifvit mig lemnad från Fångvärdsstyrelsen rörande förhållandet vid straffängelset å Långholmen. Konstaplarna vid detta fångelse hafva i allmänhet 105 timmars tjenstgöring i veckan, hvilket gör i medeltal 15 timmar hvarje dag, söndagen inberäknad. Detta är endast dagsarbetet, men härtill kommer äfven natttjenstgöring, nemligen nattvakt af 4 timmar, som går i tur och ordning mellan konstaplarna, så att hvar och en erhåller nattvakt en å två gånger i veckan. Hvad beskaffenheten af tjenstgöringen beträffar, så arbeta fångarne, fördelade i mindre grupper hvar i sin arbetssal, under tillsyn af en vaktkonstapel. Denne skall således hela dagen vara inne-

Angående
pensionsrätt
för vissa vid
fångvården
anställda
fanjunkare
m. fl.
(Forts.)

sluten inom lästa dörrar tillsammans med fångarne, som äro försedda med arbetsverktyg, af hvilka de flesta lika väl kunna användas till lifsfarliga anfallsvapen som till arbete. Han måtte följa allt, som passerar omkring honom, med den mest oafåtliga och spända uppmärksamhet; han måste i hvarje ögonblick vara redo att afvärja våldsamheter icke blott mot sin egen person, utan äfven fångarne emellan. Att en så själsspännande sysselsättning måste verka utslitande för själens och kroppens krafter är tydligt för en hvar, och i allmänhet äro också vaktkonstaplarna uttjenta vid 60 års ålder. Riksdagen har flerfaldiga gånger på Kongl. Maj:ts förslag beviljat pensioner åt dessa vaktbetjente, innan de fyllt 65 år. Att fångvårdens eget intresse lider af att pensionsåldern sent inträder, lärer väl ej heller kunna förnekas, ty fångvården kan icke anförtros åt uttjenta åldringar. Förvaltningen måste derföre, så snart som gällande föreskrifter det medgifva, söka bereda dessa åldringar tjänstledighet och låta deras befattningar uppehållas af vikarier. Men dessa vikarier, som mestadels tagas ur den arbetande klassen, kunna icke, åtminstone ej för längre tid, åtnöjas med de tjänstgöringspenningar, som de tjänstledige afstå, utan deras aflöning måste fyllas från annat håll, nemligen från förslagsanlaget till fångars vård och underhåll. Det är således tvifvelaktigt, om ens statskassan vinner något på, att pensionsåldern framskjutes.

I den aflöningsstat för fångbetjeningen, som Riksdagen i år antagit vid behandlingen af andra hufvudtiteln, hade Kongl. Maj:t i Fångvårdsstyrelsens förslag vidtagit åtskilliga förändringar, bestående deri, att vaktkonstaplarnes lön minskades med 50 kronor, under det tjänstgöringspenningarne ökades med samma belopp. Följden deraf blef en nedsättning i pensionsbeloppet. Men på samma gång föreslog Kongl. Maj:t nedsättning i pensionsåldern; det ena skulle motvägas af det andra, det ena utgör en förutsättning för det andra. Riksdagen har i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag nedsatt pensionsbeloppet, men Utskottet har det oaktadt tillstyrkt bibehållandet af den högre pensionsåldern. Utskottet har i sitt betänkande angående andra hufvudtiteln karakteriserat den föreslagna lönestaten med följande ord: »om man frånräknar pensionsrätten, innebär i sjelfva verket den nya lönestaten en ganska väsentlig försämring för löntagarne genom aflöningsens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar.» Jag kan icke tro att Riksdagen skulle vilja för denna sträfsamma och af Riksdagens välvilja högt förtjenta tjänstemannaklass reglera aflönings- och pensionsförhållandena så, att regleringen på det hela taget skulle innebära en försämring. Har Riksdagen antagit den sämre delen eller lönevilkoren, bör den äfven godkänna den bättre delen eller den, som rör pensionsvilkoren.

Jag hemställer om bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr J. Andersson i Jönvik: Då de nu ifrågavarande fångvårdsbetjentes tjänstgöring torde hafva varit lika dryg förut som nu, och då man ser att pensionsåldern för dem förut gått upp ända till 70 år, men nu är nedsatt till 65 år, så tror jag det ej skall vara någon

fara, om Andra Kammaren beviljar hvad Stats-Utskottet här föreslagit.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Öfverläggningen var härmed slutad. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Angående pensionsrätt för vissa vid fängvärdens anstälde sanjunkare. m. fl.
(Forts.)

Punkterna 6—9.

Blefvo jemväl bifallna.

Punkten 10.

Uti en till Riksdagen aflåten proposition (N:o 22) hade Kongl. Maj:t föreslagit, att Direktören vid länsfängelset i Örebro, Kaptenen *Fredrik Wilhelm Hjorts* minderåriga barn, sönerna Nils Berndt, Erik Crispin och Wilhelm Magnus, samt döttrarna Sofia Margaretha, Ida Brita och Elsa Helena måtte uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af ett årligt understöd af 75 kronor för hvardera, att utgå från och med innevarande år, intilldess de hvar för sig uppnått 18 år.

Angående understöd för aflidne Fängelse-direktören F. W. Hjorts barn.

Utskottet hade tillstyrkt, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Beträffande denna hemställan, mot hvilken Herrar Grefve *G. Sparre*, Friherre *F. von Essen*, *L. Nordenfelt*, Grefve *C. Beck-Friis*, Grefve *S. Lagerberg*, *K. O. Ljungqvist*, Friherre *R. von Kræmer*, Friherre *H. M. Palmstierna* och Grefve *K. Posse* inom Utskottet reserverat sig, anförde

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet Herr Statsrådet von Steyern: Stats-Utskottet har nog rätt, då det antyder, att det ej är något stort och viktigt statsintresse, som förmått Kongl. Maj:t till denna framställning om understöd af aflidne Fängelsedirektören Hjorts minderåriga barn. Men det är det mycket beklagliga och synnerligen ömmande förhållandet, att en man, som tjänat staten i nära 30 år och dervid lagt i dagen visserligen icke några lysande egenskaper — dertill har hans tjänst varit allt för underordnad — men dock mycken duglighet och pligttrogenhet i sitt kall, nu vid sin död efterlemnad enka och ej mindre än sju omyndiga barn i så utblottade omständigheter, att deras enda tillgång är en pension från civilstatens pensionsinrättning på 450 kronor, en pension som icke utgår ofkortad under de första åren, och som i alla händelser ej kan vara tillräcklig för en så talrik familjs underhåll. Såvidt jag kunnat utröna, finnas icke heller några anhöriga, hvilka kunna på ett verksamt sätt bidra att lindra enkans bekymmer för sin och de sinas utkomst; barmhertiga menniskor i hennes hemort hafva sammanskjutit medel till fyllande af de nödvändigaste behofven efter mannens död. Här är således verklig nöd för dörren, såvida den icke redan står

Angående
understöd
för aflidne
Fängelse-
direktören F.
W. Hjorts
barn.
(Forts.)

der inom. Jag vet väl att statens mellankomst för sådana ändamål som det ifrågavarande endast med yttersta varsamhet bör tagas i anspråk, men omständigheterna i detta fall äro sådana, att Kongl. Maj:t ansett, att Riksdagen åtminstone borde sättas i tillfälle att uttala sin mening. Kongl. Maj:t har föreslagit understödet i den form, att det uttryckligen angifves vara afsedt till barnens underhåll och uppfostran, och att det skall upphöra, då denna uppfostran vore fullbordad och barnen kunde underhålla sig sjelfva. Första Kammaren har redan bifallit det Kongl. förslaget. De nödställes öde hvilat således i Andra Kammarens hand. Jag hemställer att äfven denna Kammare måtte bifalla Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Gumælius: Jag ber att få ansluta mig till det anförande vi nyss hört och ber dessutom att dertill få föga några upplysningar, enär jag känner till familjen, såsom varande från samma stad, der den bor.

Jag undrar ej på att Stats-Utskottet från sin ståndpunkt ansett sig böra afstyrka den förevarande Kongl. framställningen, då Utskottet i allmänhet icke gerna vill gå in på pensioner sådana som den här ifrågavarande. Men det är visst ej utan exempel, att sådana pensioner beviljats; och särskildt erinrar jag mig, att år 1874 här i denna Kammare bifölls, om jag minnes rätt, utan votering en pension åt fru Klingspor, enka efter bevakningsbefälhafvaren på Tjurkö. Jag yttrade mig då äfven för bifall till denna framställning, och det, ehuru det icke var en örebro, det då gälde, utan en blekingsbo. Den då beviljade pensionen stod i samma förhållande till barnens antal som den nu ifrågavarande pensionen, men med den skillnaden, att då beviljades pensionen för enkan att utgå med omänskadt belopp så länge hon lefde ogift. Här åter är det fråga om att bevilja hvarje barn 75 kronor eller sammanlagdt högst 450 kronor, hvilket belopp sänkes, allt efter som barnen hinna en ålder af 18 år. Ett af de 7 barnen har redan uppnått 18 år, och det är för de 6 öfriga, man anhåller om ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Vid detta ärendes behandling i Första Kammaren har den aflidnes af Kongl. Maj:t och Fängvårdsstyrelsen väl vitsordade verksamhet i sin tjänst ytterligare såsom berömvärd framhållits af ett par personer, som varit i tillfälle att se den på närmare håll, nemligen f. d. Generaldirektören för fängvården samt Landshöfdingen i Örebro län, hvilka båda yrkade bifall till Kongl. Maj:ts framställning, som äfven förordades af Riksdagens måhända allra skarpaste statshushållare, Friherre Klinekowsström. Första Kammaren har också så godt som enhälligt bifallit Kongl. Maj:ts proposition.

Den aflidnes bo är, såsom herrarne veta, satt i konkurs. Det finnes således inga tillgångar efter honom; och jag kan särskildt vitsorda, såsom nyss nämndes, att till och med personer, som icke stå i någon släktskaps- eller vänskapsförbindelse med den aflidne, gjort sammanskott för att bispringa enkan och barnen. Jag vill slutligen nämna, att enligt mig tillsändt betyg från en läkare på platsen lider enkan af två i betyget uppgifna sjukdomar, med den påföljd,

att hon är mindre förmögen att försörja sig sjelf, än mindre sina många barn.

På samtliga dessa skäl hemställer jag, att Andra Kammaren måtte visa den i nödstäld belägenhet varande familjen den välviljan att bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

*Angående
understöd
för afstidne
Fängelse-
direktören F.
W. Hjorts
barn.
(Forts.)*

Herr O. B. Olsson: Ehuru väl bevekande omständigheter kunna finnas beträffande ifrågavarande familj, kan jag för min del icke gå in på, att Riksdagen skall pensionera den ifrågavarande enkan och barnen. Att pensionera tjänstemäns enkor och barn är en princip, som synes alltmera komma att göra sig gällande och skall blifva ganska farlig i längden samt betungande för staten.

Denna enka och dessa barn hafva för sin försörjning och framtida underhåll tvenne resurser. Den ena är att vända sig till kommunen med anhållan om hjälp. Det finnes nästan öfverallt i orterna en mängd personer, som en gång sett bättre dagar och som fört ett mycket enkelt och ordentligt lefnadssätt, med som dock af en eller annan anledning kommit i tryckta omständigheter på äldre dagar; och följderna ha blifvit den, att de icke haft annan utväg än att vända sig till fattigvården i den ort, de tillhöra, med begäran om hjälp. Det bör icke vara mera påkostande eller förnedrande för enkan och barnen efter en tjänsteman än för andra hederliga personer, som antingen sjelfva eller deras närmaste anförvandter till och med hafva akademisk bildning, men ändock nödgats anlita samma utväg.

Den andra utvägen är, att, då på sjetten och sjunde hufvudtitlarne finnas ganska stora anslag ställda till Kongl. Maj:ts fria förfogande, på den ena 35,000 kronor och på den andra 15,000 kronor, hvilka Kongl. Maj:t kan efter godtfinnande använda, Kongl. Maj:t kan, föreställer jag mig, om nöden är så stor som här uppgifvits, af dessa medel använda något till årliga gratifikationer åt denna nödställda enka med barn. De kunna då på detta sätt blifva hulpna, utan att vederbörande kommun blifver dermed betungad.

För min del kan jag således icke annat än yrka bifall till Utskottets hemställan om afslag å Kongl. Maj:ts förslag hufvudsakligen af det skäl, att jag anser principen att bevilja dylika pensioner ganska farlig.

Herr Abr. Rundbäck: Jag kan icke med ett enda ord klandra Stats-Utskottet därför, att det afstyrkt nu ifrågavarande framställning, helst jag är öfvertygad om, att mången af Kammarens ledamöter är obenägen att bifalla dylika förslag, hvilka äfven jag anser böra tillbakavisas, derest man skulle kunna visa, att regeringen missbrukat sin rättighet att komma fram med dylika förslag. Men svårligen skall någon med skäl kunna för ett slikt missbruk i år beskylla vår regering, hvilken tvärt om synes hafva med synnerlig urskilning valt sina framställningar på denna hufvudtitel.

Och då regeringen nu icke ansett sig kunna underlåta att för Riksdagens Kamrar presentera här ifrågavarande samling af minderåriga barn och deras moder och för dem anhålla om en ringa skärf till hjälp för deras underhåll och uppfostran, så får jag säga, att

Angående
understöd
för aflidne
Fängelse-
direktören F.
W. Hjorts
barn.
(Forts.)

åtminstone jag icke har hjerta att visa dem tillbaka och neka dem den begärda lilla skärfven. Jag yrkar sålunda bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herrar *Granlund* och *J. Sandwall* instämde med Herr Abr. Rundbäck.

Herr Hammarberg: Det har flere än en gång i denna Kammare förekommit, att man icke velat bifalla sådana pensioner som den nu ifrågavarande på förslag af enskilda motionärer. Men då här nu föreligger en Kongl. proposition, och så bevakande skäl för bifall blifvit anförda, som dem Herr Statsrådet och Chefen för Justitiedepartementet nyss omnämde, finner jag mig föranlåten att äfven med min röst yrka bifall till den föreslagna pensionen, detta så mycket mera som jag varit i tillfälle att, ehuru jag saknar all personlig bekantskap med ifrågavarande familj, inhemta sådana under rättelser om henne, att äfven jag kan på grund af dem intyga, att nöden och behovet är stort.

En talare, som är ledamot af Stats-Utskottet, har invändt att Kongl. Maj:ts har andra medel till sitt förfogande, hvarigenom han skulle kunna hjälpa nu ifrågavarande familj. Derom har jag icke någon kännedom och kan således icke yttra mig derom; men hvad jag vet är, att här föreligger ett verkligt behof, som det är skäl för denna Kammare att behjerta. Jag får således för min del på det karftigaste yrka bifall till den af Kongl. Maj:ts begärda pensionen.

Herr Sven Nilsson: Det har här uppgifvits, att regeringen framlagt så särdeles bevakande skäl för ifrågavande pensions beviljande. För min del känner jag icke några sådana bevakande skäl i detta fall. Det ända bevakande skäl man skulle kunna anföra vore väl det, att enkan och barnen äro fattiga och befinna sig i en synnerligen bekymmersam ställning. Men, mine Herrar, huru många enkor och barn efter statens tjänstemän finnas icke, som befinna sig i en fullt ut lika svår ställning som denna enka och hennes barn; och hvad har regeringen gjort för dessa, eller hvad skall konsekvensen blifva, om Riksdagen beviljar denna pension? Det är alldeles uppenbart, att det väckta förslaget endast är ett försök att föra oss in på den vägen att pensionera tjänstemäns enkor och barn. Riksdagen har visserligen någon gång förut beviljat dylika pensioner; men det har då varit åt enkor efter sådana tjänstemän, som gjort sig så förtjenta om fosterlandet, att man betraktat pensionen såsom nationalbelöning, men herrarne kunna väl icke påstå, att ifrågavarande tjänsteman gjort sig förtjent af någon nationalbelöning. Om Riksdagen beviljade den nu begärda pensionen, så vore detta dessutom enligt mitt förmenande endast att lemna ett bidrag till den kommun, som är skyldig att försörja enkan och barnen, om de icke kunna lefva på de 450 kronor, som de åtnjuta i pension från civilstatens pensionsinrättning, och således icke egentligen någon hjälp åt enkan och barnen sjelfva. Enkan vet i sådant fall till hvem hon skall vända sig för att få hjälp, nemligen till de

kommun, der hon är bosatt. Jag kan icke, i likhet med en föregående talare, anse det vara obarmhertigt af Kammaren eller förnedrande för familjen att låta en tjänstemans enka och barn falla kommunen till last. Såsom redan blifvit nämndt af en annan talare, händer det ofta att enkor och barn efter män, som kunna anses fullkomligt likställda med statens tjänstemän, falla fattigvården till last, och med dem har man icke något medlidande. Det är, mine Herrar, en farlig princip att pensionera tjänstemäns enkor och barn. Det är ej svårt att bevisa, att det finnes icke hundratals, utan tusentals andra enkor och barn efter tjänstemän, som äro i en nödställd belägenhet, och det vore därför en orättvisa att bevilja henne pension, men icke öfriga, som kunna vara lika nödställda. Detta borde regeringen tänka på, innan hon framkommer med sådana förslag som detta.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herr *Sven Andersson* i Plöninge.

Herr Lars Börjesson: Jag skall för det första be att få yrka bifall till Utskottets förslag. Jag har alltid haft och eger fortfarande den åsigten, att det är orättvist att bevilja pension åt tjänstemän och i synnerhet åt deras enkor och barn. Några andra pensioner åt tjänstemännen samt deras enkor och barn borde aldrig komma i fråga än det understöd, som tjänstemännen sjelfva genom besparing ä sina löner kunna bereda sig och sina efterlevande. Här har yttrats att den begärda pensionen skulle användas till barnens uppfostran. Ja, hvilken annan samhällsklass kan göra anspråk på något sådant. Jag tror för min del, att till exempel handverkare, handlande och andra arbetare äro lika nödvändiga för samhällets bestånd som tjänstemännen, men icke hör man dem framställa anspråk på att staten skall pensionera deras fattiga enkor och barn och icke heller torde sådant vara lönt.

För öfrigt delar jag fullkomligt den föregående talarens åsigt derom att, då en tjänstemans enka och barn icke hafva medel till sitt uppehälle, den kommun, hvarest de äro bosatta och mantals-skrifna, bör draga försorg om dem, helst samma kommun förut uppburit kommunalutskylder årligt af tjänstemannen. Jag skall berätta hur det går till i min hemort i dylika fall. För öfver tjugo år sedan hände det sig att en kustvakt, som en tolf å femton år innehaft sin tjänst, för någon mindre förseelse vardt skild från tjänsten. Han hade sju minderåriga barn, hvaribland det yngsta blott var några månader gammalt, och intet barn kunde försörja sig sjelft. Han var icke berättigad till högre pension än 75 kronor, och då han hade att betala 6 kronor till enke-kassan, hade han således endast 69 kronor årligt i behåll. Fattigvårdsstyrelsen, hvori jag då var ordförande, måste därför åtaga sig barnen och kommunen fick utbetala flere hundra kronor till deras underhåll.

Jag anser att Utskottet handlat alldeles riktigt då Utskottet afslagit ifrågavarande pension och att vi till och med böra vara tack-

Angående
understöd
för aflidne
Fängelse-
direktören P.
W. Hjorts
barn.

samma därför. Utskottet har förut många gånger föreslagit pensioners beviljande åt enkor efter högre tjänstemän, såsom till exempel landshöfdingar, hvilket jag ansett vara obilligt, och flere gånger från denna plats uttalat mig emot. Det gläder mig därför att Utskottet nu börjat tillämpa en annan princip i dylika frågor.

(Forts.)

Herr Rydin: De ärade talare, som instämt i Utskottets betänkande, hafva så riktigt uttryckt den princip, som bör gälla i afseende på denna fråga, att jag från den synpunkten icke det ringaste vill disputera med dem. Men jag vill fästa Kammarens uppmärksamhet derpå att, såsom här redan yttrats, det nu är fråga om enkan och barnen efter en embetsman, som varit mycket pligtrogen och skött sitt kall på ett utmärkt sätt samt dött i sina bästa år, lemnande de efterlevande i mycket ömmande omständigheter. Jag vet nog att vid hvarje riksdag har under liknande förhållanden förts precis samma diskussion som nu i afseende på dylika frågor, men det har alltid slutats med att enkorna vunnit vid gemensam votering, ty då är det icke vidare fråga om att hålla på en princip, utan hvar och en af Kammarens ledamöter låter då sitt goda hjerta tala. Jag hemställer därför om icke Kammarens ledamöters goda hjerta kunde uttala sig nu, så sluppe vi från en gemensam votering om denna sak. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:t proposition.

Herrar *Otterborg, Angel, Hasselqvist, Lönegren, Friherre Koskull, Axel Key och Hedin* förenade sig med Herr Rydin.

Herr Nils Petersson: Det är onekligt att, om man betraktar denna fråga endast från den synpunkten, att här gäller ett obetydligt belopp och att denna enka och dessa barn äro i nödställd belägenhet, så har man knappast ett ord att säga mot denna pensions beviljande. Men man får lof att se saken äfven från en annan synpunkt, och då torde det för hvar och en vara klart att vi i afseende på nionde hufvudtiteln kommit in på en afväg just i följd af detta nya pensioneringssystem. Jag har flera gånger förut haft tillfälle att säga, att allt i detta fall icke går till, som det borde, och att denna hufvudtitel icke borde hafva en så hög slutsumma, som den har. Jag hyser fortfarande den åsigt, att staten *endast i någon mån* bör bidra till understöd genom pension, men alls icke åtaga sig all pensionering. De mindre bidragen af staten skulle uppmuntra tjänstemännen att sjelfva göra besparingar, hvilket deremot de stora pensionsbeloppen icke kunna göra. Utveckla vi än ytterligare systemet att pensionera äfven enkorna och barn efter tjänstemän, komma vi in på ett sluttande plan, der försigtighet torde af nöden.

Jag tror för öfrigt icke, att vi göra regeringen någon tjänst genom att bifalla den Kongl. propositionen, utan snarare tvärtom, ty regeringen kommer då troligen att härefter blifva öfverhopad med dylika ansökningsgar, såvida man får höra att ett sådant, af regeringen framlagdt förslag, vunnit Riksdagens bifall. Äfven ur denna synpunkt anser jag att här gäller ett prejudikat så farligt, att — oakadt det kan finnas

ömmande omständigheter — Riksdagen gör klokast uti att en gång för alla säga ifrån, att Riksdagen icke vill beträda denna väg.

Det är hufvudsakligen på dessa skäl, som jag biträdt Utskottets förslag, och det är också på samma grunder, jag nu yrkar bifall till detsamma.

*Angående
understöd
för aflåne
Fängelse-
direktören F.
W. Hjorts
barn.*

(Forts.)

Herr Magnusson: Då jag nu vill tillkännagifva att jag kommer att yrka bifall till Stats-Utskottets förslag, kan jag nog föreställa mig, att en och annan af Kammarens ledamöter kunna tänka, att jag är en af dem, som »sila mygg och svälja kameler», eller med andra ord att jag, då det är fråga om att hjälpa fattiga enkör och barn, är emot hvarje förslag, men deremot icke hade ett ord att säga, då första hufvudtiteln förevar till Kammarens afgörande. Jag får dock bekänna, att jag vid detta tillfälle »satt som på nålar», ehuru jag knappast hunnit att, om jag så velat, begära ordet, ty denna hufvudtitels behandling gick med snälltågsfart, och jag var för färsk att våga mig ut på det hala.

Hvad sjelfva saken beträffar, tror jag det är bättre att stämma i bäcken än i ån; ty skola vi i detta fall låta enskildes motioner och Kongl. propositioner sammanflöda, så blir det snart nog en så stark ström, att vi alla blifva öfversvämmade. Vi böra derfor se oss väl före, innan vi bevilja denna pension. Jag tycker visserligen, att det är synd om den fattiga enkan och de faderlösa barnen; men jag kan icke godkänna sjelfva principen för pensioneringen. Inom min hemort till exempel finnas hundratals personer, som arbeta troget för rikets väl, ehuru de icke haft någon lön af staten; men icke hafva deras enkör och barn fått pension af statsmedel. Här har äfven förut varit fråga om pension åt en person, som icke haft lön af staten, men som arbetat hos en tjänsteman och därför skulle hafva pension. Fortfara vi på denna bana, fruktar jag, som sagdt, att vi snart nog blifva öfversvämmade.

Talaren på upsalabänken sade, att här vore fråga om barnen efter en tjänsteman, som skött sin syssla på ett utmärkt sätt. Men efter mitt förmenande böra alla tjänstemän sköta sina tjänster fullkomligt väl, då de ju derfor få uppbära de med tjänsten förenade inkomsterna, ehuru jag nog vet, att det finnes hundratals fall i motsatt riktning, hvilket är högst beklagligt.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Gumælius: Af de många yttranden, som afgifvits mot Kongl. Maj:ts föreliggande proposition och till förmån för Stats-Utskottets afstyrkande hemställan, är det endast några få, som jag skall be att få bemöta.

Det har till en början sagts, att här gäller en fattigvårdsfråga, som rör kommunen. Det har varit litet obehagligt för mig att höra, då jag tillhör den åsyftade kommunen, Örebro stad. Jag vill emellertid uttala den förhoppning, att det under alla förhållanden icke skall gå derhän, att de här ifrågavarande personerna skola falla fattigvården till last, då så ömmande omständigheter föreligga; och därför torde denna besvärshänvisning vara öfverflödig. Skulle denna

Angående
understöd
för aflidne
Fängelse-
direktören F.
W. Hjorts
barn.
(Forts.)

kommun, mot förmodan, vägra att bifalla Kongl. Maj:ts proposition, lära otvifvelaktigt enskilda sammanskott komma att göras, för att hjälpa denna familj.

Hvad beträffar min ställning till frågan såsom Örebro riksdagsman, så tillåter jag mig, fortsättande en föregående antydan, nämna att jag, så vidt jag minnes, inalles fyra gånger talat här i Kammaren för enkepensioner. Första gången angick frågan, som jag redan yttrat, en pension för en tjänstemans enka i Blekinge, andra och tredje gångerna för enkör och barn i Stockholm och i Småland. Det är nu första gången, jag talar för en dylik pension åt en enka, bosatt i Örebro, och härtill torde jag under sådana förhållanden vara fullt berättigad.

Man har här lemnat den aflidne tjänstemannens familj ytterligare en besvärshänvisning, nemligen till Kongl. Maj:t, under förmenande, att Kongl. Maj:t skulle till familjens understöd kunna använda medel, som stode till Kongl. Maj:ts förfogande. Jag ber att få deremot erinra, att vid 1874 års riksdag, då samma hänvisning i likartadt fall lemnades af samma talare på skånebänken, uttalade Stats-Utskottets dåvarande ordförande, nuvarande statsministern, en helt annan åsigt, i det han yttrade:

Den ärade talaren »erkände behofvet och billigheten af den här föreslagna pensionen och syntes endast vilja att den samma skulle beviljas af Kongl. Maj:t att utgå af medel, som äro ställda till Kongl. Maj:ts förfogande. Att Riksdagen sålunda skulle afsäga sig pröfningsrätten i dylika fall, tror jag icke vara klokt, utan anser tvärtom, att Riksdagen bör i möjligaste mån söka kvarhålla den rätten i sin hand.» Stats-Utskottets ordförande ville alltså »icke i ett fall som detta hänvisa Kongl. Maj:t till att använda disponibla medel», utan förordade direkt bifall till den då begärda pensionen.

Jag ber att få ansluta mig till denna af Stats-Utskottets dåvarande ordförande uttalade åsigt och tror icke att Riksdagen gör rätt uti att lemna dylika hänvisningar till Kongl. Maj:t.

Jag vill endast tillägga, hvad beträffar den siste talarens yttrande om att »sila mygg och svälja kameler» och hans medgifvande att detta uttryck skulle kunna tillämpas på hans egen ställning till denna fråga, att man väl med fog kan säga, att denna fråga icke är af stora dimensioner. Med ledning af de uppgifter, som lemnats angående barnens ålder, kunna herrarne lätt uträkna, att, äfven under antagande att alla barnen lefva, till dess de uppnått 18 år, skulle sammanlagda summan af det ifrågasatta pensionsbeloppet icke uppgå till mer än mellan 2 och 3 tusen kronor.

Jag hemställer ytterligare om bifall till Kongl. Maj:ts förevarande proposition.

Herr Blomberg: Här talades i går om förbättring af arbetarnes ställning; och dervid tycktes hos de uppträdande talarne den mening göra sig gällande, att arbetsgifvaren hade en moralisk förpligtelse att vårda sig om sina arbetares ekonomiska bergning. Såvidt jag kan förstå, så äro tjänstemännen statens arbetare, om ock icke lösa arbetare utan med fast anställning, men denna omständighet

lär icke minska den förpligtelse, som finnes hos arbetsgifvaren. Det är visserligen påtagligt, att fullgörandet af en sådan förpligtelse måste öfver hufvud ske på ett efter bestämda regler ordnad sätt. Men det är också påtagligt, synes det mig, om man tänker sig en enskild arbetsgifvare med fast anställda arbetare att, äfven om han bestämt vissa regler och vilkor, under hvilka understödet skall utgå till arbetare, oförmögna till arbete i anseende till ålder eller sjuklighet, han dock måste förbehålla sig sjelf rätt att i enstaka fall handla emot dessa allmänna regler och gå utöfver dem, der behöfvet sådant kräfer. Det synes mig såsom om Riksdagen äfven bör handla på samma sätt. Riksdagen har allmänna regler och grunder, efter hvilka den har att gå; men Riksdagen bör också förbehålla sig att kunna besluta oberoende af dem. Det förefaller mig sålunda vara alldeles principenligt att Riksdagen i vissa fall går utom de stadgade reglerna. Frågan är blott, att akta sig att härutinnan gå för långt, hvilket under vissa förhållanden kan vara ganska svårt. Men man har ju för att undvika detta en gång för alla beslutat sig för att icke bevilja sådana extra understöd som det nu ifrågavarande annat än på Kongl. Maj:ts proposition; och en sådan föreligger ju nu. Vidare är det klart, att, om Kongl. Maj:t kommer allt för ofta och i allt för rikligt mått med sådana framställningar, det torde vara skäl för Riksdagen att betänka sig. Jag tror dock icke att så har varit fallet. Såvidt jag kunnat följa med hvad Kongl. Maj:t i det hänseendet föreslagit, synes Kongl. Maj:t tvärtom varit ganska sparsam och försigtig i sådana fall, der vederbörande icke varit berättigade till dylikt understöd. På dessa skäl synes det mig att Kammaren mycket väl kan och bör bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

Jag yrkar således afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr O. B. Olsson: Herr Talman! Mine Herrar! Den ärade talaren på örebrobanken citerade ett af Stats-Utskottets ordförande vid en föregående riksdag afgifvet yttrande i en med denna likartad fråga. I fall det skulle vara den ärade talaren till något nöje vill jag erkänna, att Stats-Utskottets ordförande hade rätt i hvad han då yttrade, att frågor af samma art som den föreliggande borde af Riksdagen prövas; och detta kommer ju Riksdagen äfven nu att göra. Jag skulle vilja erinra den ärade talaren om, att då han för flera år sedan tillsammans med mig var statsrevisor, om han icke då observerade den statsrevisionen föreliggande mycket långa förteckning på gratifikationer som Kongl. Maj:t af sjunde hufvudtitelns extra anslag utdelat till, som man bör tro, behöfvande personer, och deribland en del som icke allenast hugnats med ganska stora belopp utan äfven under många på hvarandra följande år. Under sådana förhållanden har jag tänkt mig att Kongl. Maj:t af nu nämnde medel mycket väl skulle kunna tillgodose äfven den nu ifrågavarande fattiga familjen, helst som de å 6:e och 7:e hufvudtitlarne anvisade extra anslag, uppgående till 50,000 kronor, torde vara fullt tillräckliga

*Angående
understöd
för aflidne
Fängelse-
direktören F.
W. Hjorts
barn.
(Forts.)*

Angående för dermed afsedda ändamål äfvensom att lemna tillgång till hjälp
understöd åt oftanämnda enka och barn, om så skulle aktas nödigt.
för aflidne Då jag icke kan dela den åsigten, att tjenstemans enkor och barn
Fängelse- F.böra pensioneras, emedan deraf skulle följa att staten skulle blifva
direktören en fattigförsörjningsanstalt, får jag på dessa och andra af mig
W. Hjorts anförda skäl fortfarande yrka bifall till Stats-Utskottets förevarande
barn.
 (Forts.) hemställan.

Öfverläggningen var slutad. Efter upptagande af de meningar, som förekommit, gaf Herr Talmannen i öfverenstämmelse dermed proposition dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, Kongl. Maj:ts proposition i ämnet måtte bifallas; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd samt företogs, enligt en nu uppsatt och af Kam-maren godkänd så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 10:e punkten af Utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kam-maren, med afslag å Utskottets förevarande hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts i ämnet framlagda proposition.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 97 ja mot 68 nej; varande alltså Utskottets hemställan bifallen.

Punkterna 11—22.

Biföllos.

Punkten 23.

Om pension Uti *mom. a* af denna punkt hade Utskottet hemställt, att af
för Stations- Kongl. Maj:t gjord framställning om beviljande af en årlig pension
ingenjören af 4,000 kronor för Stationsingenjören G. F. Waldenström måtte på det
G. F. Wal- sätt af Riksdagen bifallas, att Waldenström finge från och med
denström. månaden näst efter den, hvarunder han entledigades från sin anställning vid statens jernvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid till belopp af 3,000 kronor.

Mot denna hemställan äfvensom mot hvad Utskottet, beträffande pensioner för vissa andra tjänstemän vid statens jernvägsbyggnader, i de öfriga mom. af förevarande punkt tillstyrkt, var reservation inom Utskottet afgifven af Herrar Grefve *G. Sparre*, *L. Nordenfelt*, Grefve *C. Beck-Friis*, Grefve *S. Lagerberg*, *K. O. Ljungqvist*, Friherre *R. von Kræmer* och Friherre *H. M. Palmstierna*.

Om pension för Stationsingeniören G. F. Waldenström.
(Forts.)

Sedan uppläsning skett af Utskottets ofvan omförmälda hemställan, lemnades ordet på begäran till

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Hederstierna: Utskottet säger här riktigt, att ifrågavarande ingenjör och öfriga tjänstemän icke äro berättigade att erhålla någon pension, och detta är också anledningen till att Kongl. Maj:t äskat Riksdagens medgifvande till deras pensionering. Utskottet erkänner äfven att billigheten kräfver, att staten såsom arbetsgifvare skall draga försorg om de arbetare, som i statens tjänst blifvit till helsan så lidande att de ej kunna vidare försörja sig sjelfva. Utskottet har derföre i viss mån understödt Kongl. Maj:ts proposition, men Utskottet har föreslagit en nedsättning i det belopp, som Kongl. Maj:t för ändamålet äskat. Såsom skäl härtill har Utskottet hufvudsakligen anfört, att de ifrågavarande tjänstemännen borde kunna åtnöjas med halfva beloppet af det årsarfvode, som de i tjänsten åtnjutit. Jag ber att i det hänseende få hänvisa till den redogörelse, som Utskottet sjelft lemnat å pag. 18 och 19 i sitt betänkande. Denna redogörelse framhåller de ömmande omständigheter, hvaruti dessa personer befinna sig, och ådagalägger tydligt, att de sjelfva i mer eller mindre mån sakna förmågan att bidraga till sitt uppehälle. Vid sådant förhållande måste det väl vara statens pligt att lemna dem ett så tillräckligt understöd, att de kunna lefva.

I afseende å den nu ifrågavarande ingenjören, ber jag få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå att han, som är nästan blind och derföre endast föga kan bidraga till sin framtida bergning, eger familj med nio oförsörjda barn. Det belopp, som Kongl. Maj:t nu äskat åt honom, utgör endast $\frac{2}{3}$ af det arfvode, som han förut åtnjutit, under det att han, derest han varit berättigad till pension, skulle hafva erhållit 80 procent af sin aflöning.

Herr C. A. Larsson: Då den ifrågavarande tjänstemannen icke har någon som helst rätt att fordra pension, men Utskottet icke desto mindre föreslagit åt honom en årlig pension af 3,000 kronor, och han förut under sin tjänstetid, utom inqvarteringsersättning, uppburit 6,000 kronor årligen eller mera, så hemställer jag, om man med skäl kan påstå att här föreligga så beskaffade ömmande omständigheter att, när Kammarerna vid behandlingen af en föregående punkt i detta betänkande tilldelat Kaptenen Hjorts minderåriga barn ett understöd af allenast 75 kronor hvarterdera om året, man skulle kunna anse det föreslagna beloppet vara otillräckligt för ifrågavarande tjänsteman och hans nio barn.

Om pension
för Stations-
ingenjören
G. F. Wal-
denström.
(Forts.)

Om jag skulle åberopa en skrifvelse, som jag fått emottaga i afseende å denna långa pensionslista, så skulle man kunna sätta i tvifvel om denne och öfriga ifrågakomna tjänstemän gjort staten så stort gagn, att de ens kunna anses berättigade till hvad Utskottet för dem nu föreslagit.

Herr J. Andersson i Jönvik: Jag skall be att få instämman med Herr Carl Anders Larsson och yrka bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Herr Berg: Jag skall endast be att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition. De omständigheter, som såväl här i Kammaran som ock af Utskottet anförts till förmån för denne tjänsteman, synas mig så talande, att jag anser en nedsättning i pensionen, med hänsyn till den stora familj han har, icke vara berättigad.

Herr Sven Nilsson: Jag ber få fästa uppmärksamheten på det förhållandet, att Riksdagen högst sällan beviljat pensioner åt tjänstemän, som för sitt arbete i statens tjänst allenast uppburit arfvoden. När man vid löneregleringen någon gång framhållit att dylika arfvoden vore för höga, så har man alltid bemötts med den invändningen, att staten måste sätta arfvodena till någorlunda högt belopp, enär deras innehafvare icke vore berättigade till pension. De tjänstemän, som nu äro i fråga, hafva också under sin tjänstetid uppburit en högre aflöning än de skulle hafva ånjutit, derest de vid afskedstagandet från tjänstebefattningen varit berättigade till pension. Om man ser saken från denna sida — från hvilken den också naturligtvis bör ses — förefinnes således icke någon som helst rätt till pension för dessa tjänstemän; och några ömmande omständigheter få således ej gälla i detta afseende. Jag tror till och med, att Stats-Utskottet för sin del gått alldeles för långt, och att Utskottet i stället bort helt enkelt hafva afstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Men man trodde i Utskottet, att en sådan hemställan icke skulle vinna Riksdagens bifall; och derföre har Utskottet framlagt föreliggande förslag. Jag för min del har också föreställt mig, att då Utskottet kommit till ett sådant resultat, man dermed borde vara nöjd. Till min ledsnad finner jag dock, att Första Kammaran bifallit Kongl. Maj:t proposition, och om jag hade något hopp att vid en gemensam votering vinna framgång för ett yrkande om afslag på Utskottets hemställan, skulle jag således göra en sådan framställning. Men då jag är tvifvelaktig om detta, så skall jag inskränka mig till att yrka bifall till Stats-Utskottets förslag.

I detta anförande instämde Herr *Magnusson*.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen framställde propositioner enligt de gjorda yrkandena, hvarefter Kammaran biföll Utskottets hemställan.

Mom. b.

*Om pension
för Material-
förvaltaren
N. F. He-
denskoug.*

Utskottet hade hemställt, att Materialförvaltaren N. F. Hedenskoug, för hvilken Kongl. Maj:t föreslagit en årlig pension af 2,400 kronor, måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigades från sin anställning vid statens jernvägsbyggnader, få under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp af 1,800 kronor.

I anledning af detta förslag yttrade

Herr Berg: Ganska ofta har jag under öfverläggningar här i Kammaren hört talare försäkra, att de icke har något intresse i den fråga som föreläge. Jag skall för ombytes skull och för undvikande af allt missförstånd gifva till känna, att förhållandet med mig denna gång är motsatt. Detta är dock icke så att förstå, som skulle frågan röra mig personligen, men den rör en person, som är med mig beslägtad, visserligen icke inom jäfsleden, men dock så, att jag icke kan annat än känna mig lifligt intresserad af det öde, han nu går till mötes. Om än derföre grannlagenheten må fordra, att jag icke deltar i Kammarens beslut, har jag likväl ansett mig, till den verkan det kan hafva, böra framställa några omständigheter, hvilka synas mig innefatta bevekande orsaker för ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Jag har visserligen icke efter den utgång föregående punkt fått någon synnerlig stor förhoppning, att det nu skall gå annorlunda, än då; men jag hoppas, att Kammaren ursäktar, att jag i alla fall meddelar de upplysningar, som stå mig till buds.

Hrågavarande person är, såsom herrarne af betänkandet inhemta, född 1809 och fyller således snart 73 år. Han har under en följd af år, efter hvad hans förmän intygat, på ett förtjenstfullt sätt skött en visserligen anspråkslös, men i alla fall ansvarsfull uppboordsbefattning vid jernvägarne, och i den mån dessa gått fram, har han fått följa med och sålunda nödgats förändra bostad flera gånger under sin tienstetid. Hans hushåll utgöres af hustru, endast några år yngre än han, en fosterdotter, som makarne efter förlusten af ett eget barn upptagit såsom dotter, och dertill ett äldre fruntimmer, hvars biträde numera för de åldriga makarna torde vara oundgängligt. Den lön, som han på senare tiden uppbar, utgjorde utom inqvarteringspenningar 3,600 kronor. Denna lön har med ett hushåll af fyra personer icke kunnat lemna tillfälle till några besparingar; och att han icke heller eger några sådana, kan jag vitsorda. Nu är det väl riktigt, hvad Utskottet säger, att han icke har rätt att fordra någon pension; men han har alltid hoppats, att, om han pligttroget, så länge ålder och krafter det medgäfve, tjenade staten, han icke skulle på gamla dagar lemnas utan hjälp. Denna hans förhoppning har också gått i fullbordan. Kongl. Maj:t har hos Riksdagen gjort framställning om ett årligt understöd åt honom af 2,400 kronor, och Stats-Utskottet har välvilligt erkänt, att billigheten fördrade, att staten icke lemnade honom vid en framskriden ålder utan hjälp och understöd. Men Utskottet har nedsatt understöds-

Om pension för Materialföreltaren N. F. Henskoug. (Forts.) beloppet från 2,400 kronor till 1,800 kronor. Det är gifvet, att han får vara tacksam för hvad han får, emedan han icke har någon rätt att få något. Han är äfven beredd att underkasta sig försäkelser, men äfven dessa hafva en gräns, och det är naturligt, att ett belopp af 1,800 kronor skall för en 73 års man, som icke är i tillfälle att på något sätt kunna bidraga till sitt och sin familjs underhåll, vara otillräckligt att bereda honom och hans närmaste nödtorftig utkomst, och Utskottets beslut har således icke kunnat undgå att hos honom och dem framkalla stora bekymmer för framtiden. Enligt naturens ordning kan denna för honom icke blifva särdeles lång. Den uppoffring, som staten skulle vidkännas genom att öka det nu ifrågavarande understödet till 2,400 kronor, skulle således icke blifva stor; men den skulle deremot för honom och hans familj blifva af stor betydelse såsom innebärande en möjlighet att undgå alltför känbar nöd och brist.

Utskottet har utgått från den princip, att man icke skulle bevilja större pension än som motsvarar halfva lörens belopp. I fråga om billighet är det svårt att tvista om principer, och jag vill icke heller göra det, men jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att hans lön väl utgjort 3,600 kronor, men att han derjemte haft inqvarteringsbidrag eller fri bostad. När hans inkomster nu nedsättas till 1,800 kronor och han dermed äfven måste förskaffa sig bostad, så blir detta belopp naturligtvis vida mindre än hälften af de förmåner, som han förut innehaft.

Jag vill, af skäl som jag förut antydt, icke framställa något yrkande, men har endast velat anföra detta skäl, i hopp att Kamraren skall behjerta den bekymmersamma ställning, i hvilken den nu ifrågavarande tjenstemannen på sin ålderdom befinner sig.

Herr C. A. Larsson: Det var just derföre att gubben var så gammal som Stats-Utskottet föreslagit så stor pension åt honom, oaktadt han icke var berättigad att få någon pension alls, eftersom han icke varit i statens tjänst mer än 22 år. Han borde vara så mycket mera tacksam för att på gamla dagar erhålla 1,800 kronor, som han ju icke har några ouppfostrade barn att försörja, eller såsom skäl för pensionen anförts någon sjukdom, såsom fallet är med flertalet af den långa rad, som kommer efter honom i betänkan det. Jag tycker verkligen att man går för långt i oförnujsamhet, då man icke är belåten med den summa Utskottet tillstyrkt. Om man tänker på de pensioner, som för ett par tiotal år sedan beviljades, och jemför dem med nutidens, finner man att skillnaden är betydlig, och att fordom ganska höga embetsmän afspisades med små pensionsbelopp. Jag påstår således att det är otacksamt att säga, att Riksdagen är njugg vid beviljande af pensioner, och yrkar bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Herr *Boman* instämde med Herr C. A. Larsson.

Herr J. Andersson i Jönvik: Jag skall inskränka mig till att helt

enkelt instämna med den föregående talaren och yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

*Om pension
för Material-
förvaltaren
N. P. He-
denskoug.
(Forts.)*

Herr Lindmark: På de skäl Herr Berg anført anhåller jag att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Häruti förenade sig Herrar *Helander, af Trolle* och *Wedberg*.

Herr Olof Jonsson: Med kanske större skäl böra vi bifalla hvad Utskottet i denna punkt föreslagit än vi biföllo hvad Utskottet föreslagit i punkten a). Den tjensteman, om hvilken det var fråga i sistnämnda punkt, hade icke mindre än nio barn att försörja och hans kroppskonstitution var så beskaffad, att den lade hinder i vägen för all ytterligare verksamhet; men denne Heden-skoug, hvarom här är fråga, är, ehuru mycket till åren, af stor vigör och barnlös. Han har dessutom enkla vanor och följaktligen icke stora behof. Jag tror således att man kan med fullt skäl bifalla hvad Utskottet föreslagit, hvartill jag får yrka bifall.

Härmed var öfverläggningen slutad. Utskottets hemställan bifölls.

Mom. e)–g).

Blefvo äfvenledes bifallna.

Punkten 2A.

I anledning af Kongl. Maj:ts framställning derom, att chefen för Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader och för Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, Generaldirektören *Carl Gottreich Beijer* måtte förklaras berättigad att, då han ur statens tjänst afginge, varda å allmänna indragningsstaten uppförd till åtnjutande under sin återstående listid af en mot två tredjedelar af hans nuvarande aflöning svarande pension af i jernadt tal 9,000 kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken entledigande blefve honom beviljadt, hade Utskottet hemställt, att den för Generaldirektören Beijer åskade årliga pension, 9,000 kronor, måtte af Riksdagen beviljas.

*Om pension
för General-
direktören
C. G. Beijer.*

Herr O. B. Olsson, hvilken jemte Herr *P. Pehrsson* i Törneryd inom Utskottet reserverat sig mot berörda hemställan, begärde ordet och yttrade: Kongl. Maj:it och Stats-Utskottet hafva särdeles förmånligt vitsordat Generaldirektör Beijers långvariga embetsman- verksamhet; och jag kan till någon del, men dock icke i allo, gilla detta uttalande. Det finnes ingen menniska här i verlden utan fel, och sådana torde äfven vidlåda Generaldirektör Beijer. Vid 1876 års statsrevision gjorde revisorerne ganska allvarsamma anmärknin- gar emot Jernvägsbyggnadsstyrelsen, som år 1874 inköpt 37,000 tons råler i England, under vilkor att leveransen deraf skulle fullgöras under en tid af 6 år. Detta uppköp skedde till ett alldeles för högt pris. Samtidigt gjorde också Jernvägstrafikstyrelsen åtskilliga upp-

Om pension för Generaldirektören C. G. Beijer.
(Forts.)

köp af räler till mycket lägre pris; och åtskilliga talare i denna Kammare, som 1877 yttrade sig härom, påstodo att staten på detta Jernvägsbyggnadsstyrelsens köp af räler gjort en förlust på omkring 1½ million. Till denna summa kommo de naturligtvis genom att jemföra detta köp med det Jernvägstrafikstyrelsen under åren 1875 och 1876 gjorde. Ehuru man naturligtvis icke kan lägga detta Generaldirektör Beijer ensam till last, enär det var Jernvägsbyggnadsstyrelsen, som afslöt köpet, var väl han såsom chef för denna styrelse ändå att anse som den ledande anden i detta fall.

Då jag inom Utskottet reserverat mig mot det af Kongl. Maj:t samt Stats-Utskottet till 9,000 kronor föreslagna pensionsbeloppet, skedde detta hufvudsakligen på grund dels af Kongl. brefvet den 16 Mars 1858 och dels på grund af Kongl. brefvet den 23 November 1860, der det finnes stadgadt att tjänstemän, som icke halva mer än 3,000 kronor i årlig lön eller derunder, skola erhålla hela lönen i pension, men att tjänstemän, som hade mer än 3,000 kronor årligen, skola endast erhålla 80 procent eller fyra femtedelar af lönen i pension. Dessa Kongl. bref föreskrifva dessutom uttryckligt, att ingen tjänsteman får uppbära mer än 8,000 kronor i pension. Då man sålunda finner, att till och med så höga embetsmän som justitieråd och statsråd icke kunna erhålla högre pension än 8,000 kronor, har jag för min del ansett att det högsta pensionsbelopp, man skulle kunna gifva Generaldirektör Beijer, vore just 8,000 kronor. Jag får således för närvarande yrka bifall till denna summa, men förbehåller mig att, om det skulle framställas yrkande på nedsättande af pensionen till lägre belopp, det må stå mig fritt att biträda en sådan framställning.

Herr P. Pehrsson i Törneryd: Då jag icke kan biträda det förslag, som af Stats-Utskottet här är framlagdt, så anhåller jag att få yrka afslag å detsamma och i stället framlägga ett eget förslag, hvilket, såsom jag ber att få tillkännagifva på förhand, icke är gripet, såsom man säger, ur luften, utan har jag försökt att, såvidt mig varit möjligt, få en fast och säker grund för detsamma.

Jag tror icke att man begår något misstag, om man anställer en jemförelse mellan de pensionsbelopp, hvilka jag nu kommer att anföra, med det pensionsbelopp, som möjligen kan komma att tillerkännas Generaldirektören Beijer. Så har t. ex. generalpostdirektören i pension 7,000 kronor; generaldirektören i Medicinalstyrelsen 6,200 kronor; generaldirektören i Fångvårdsstyrelsen lika mycket; generaldirektören och chefen i Skogsstyrelsen 80 procent af sin lön, 7,000 kronor, således 5,600 kronor; generaltulldirektören 6,200 kronor. Alla dessa tjänstemän äro uppförde på ordinarie stat. Nu vet man också att Generaldirektören Beijer icke har rätt till någon pension. Vi känna också att i detta fall föreligga inga ömmande omständigheter, ty allmänt säges det, åtminstone i Stockholm, att mannen i fråga är en mycket förmögen man. Kan det nu anförda icke bestridas, så synes det icke vara ett i någon mån obilligt förslag, som jag går att framlägga, då jag nu anhåller att i stället för det af Utskottet framlagda förslag, den Generaldirektören Beijer tillkommande

pension måtte bestämmas till det belopp, som är bestämdt för generaltulldirektören eller 6,200 kronor. Då jag gör detta, ber jag få på samma gång nämna, att det icke skulle hafva fallit mig in att föreslå detta pensionsbelopp om jag icke vore lifligt öfvertygad om att de stora och många förtjenster, som här blifvit framhållna såsom tillhörande Generaldirektör Beijer, derigenom blefve till fullo värderade.

Om pension för Generaldirektören C. G. Beijer.
(Forts.)

Jag vill derjemte begagna mig af tillfället att få till denna Kammare ställa några ord med afseende på de ganska stora fordringar, som mången gång ställas på Kammaren. Jag säger nemligen att det är höga fordringar, som ställas på Kammaren, när Kongl. Maj:t och, såsom nu, äfven Stats-Utskottet, hemställer om bifall till så höga pensioner, som t. ex. den, som här blifvit föreslagen. Flertalet af denna Kammares ledamöter skola helt säkert, när de granska sin egen ekonomiska ställning, erkänna att 9,000 kronor är ett belopp, som i deras ögon utgör en liten förmögenhet, kanske till och med icke en liten, utan mången gång en rätt stor. Då härtill kommer att denna Kammare skall föra det svenska folkets talan och således äfven de här orepresenterade klassernas, måste jag anse Kongl. Maj:ts proposition och Stats-Utskottets derpå grundade, nu framlagda förslag vara för denna Kammare oantagliga och i och för sig innebära en obillighet.

Jag anhåller därför värdsammast om afslag å Stats-Utskottets förslag och bifall till det af mig framställda.

Häruti instämde Herrar *H. Andersson* i Nöbbelöf, *Folke Andersson*, *O. Andersson* i Lyckorna, *J. E. Ericsson* i Ahlberga, *And. Bengtsson*, *A. Hamsson*, *Boman*, *Borg*, *P. M. Larsson* i Löa och *A. P. Lind*.

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Hederstierna: Jag ber att till en början få redogöra för de grunder, på hvilka Kongl. Maj:t byggt sitt förslag, att Riksdagen skulle lemna 9,000 kronors pension åt Generaldirektören Beijer. Detta förslag har Kongl. Maj:t grundat derpå, att för Generaldirektören Beijers företrädare i embetet föreslogs en pension, som stod i samma proportion till hans innehafvande lön, som den pension Kongl. Maj:t nu föreslagit för Generaldirektören Beijer till dennes lön. Företrädaren, Öfverste Ericson, uppbar nemligen en lön af 15,000 kronor och hans pension föreslogs till 10,000 kronor, men derjemte föreslog Kongl. Maj:t att Öfverste Ericson derutöfver skulle tillerkännas ett särskildt belopp af 5,000 kronor om året, mot skyldighet att fortfarande tillhandagå jernvägsbyggnadsstyrelsen med upplysningar och råd, när sådant kunde af styrelsen påkallas. Denna Kongl. Maj:ts framställning biföll Riksdagen på det sätt, att Öfverste Ericson tillerkändes hela lönen i pension, men befriades från det af Kongl. Maj:t ifrågasatta särskilda åliggandet. Nu har Kongl. Maj:t föreslagit samma proportion som då, nemligen två tredjedelar af lönen, dock att pensionen för att få en jemn summa nedsatts något under denna propor-

Om pension för Generaldirektören C. G. Beijer. tion. På detta sätt har man kommit till det belopp, 9,000 kronor, som nu äskats i pension för Generaldirektören Beijer.

Här har af den förste talaren såsom ett skäl för pensionens ned-sättande under det af Kongl. Maj:t föreslagna och af Stats-Utskottet tillstyrkta belopp frambållits en omständighet, som förut mer än en gång bragts på tal, nemligen den förlust, staten antagits hafva lidit i följd af ett af jernvägsbyggnadsstyrelsen för flere år ingånget kontrakt om leverans af räler. Beklagligtvis har jag icke nu till hands den redogörelse, som jag från England fått mottaga öfver huru hela denna affär, som nu är avslutad, i verkligheten slagit ut. Men emellertid kan jag upplysa, att, enligt hvad af denna redogörelse visar sig, staten genom ifrågavarande affär icke tillskyndats någon förlust, utan tvärtom derpå haft någon, om ock obetydlig pekuniär vinst hvartill bör läggas fördelen deraf, att staten redan från början kunnat beräkna, huru en så vidtomfattande affär komme att gestalta sig oberoende af vexlande priser.

De förtjenster, den embetsman, om hvars pension här är fråga, städe i sin embetsutöfning inlagt, äro tillräckligt stora att icke här behöfva vidare frambållas, men det bästa erkännandet af dessa förtjenster ligger naturligtvis i det belopp Riksdagen nu kommer att bestämma för hans pension. Det är derföre, som jag hoppats och fortfarande hoppas, att Riksdagen skall bevilja den pension Kongl. Maj:t föreslagit för Generaldirektören Beijer, då han afgår från sin befattning, hvilket jag hoppas och önskar ännu måtte länge dröja.

Herr C. I. Bengtsson: Jag hade ämnat yrka bifall till Herr O. B. Olssons reservation, men då han synes sjelf icke mycket hålla på den, skall jag i stället instämma med Herr Pehrsson i Törneryd.

Herr N. Olsson: Jag kunde visserligen inskränka mig till att helt enkelt instämma med Herr Pehr Pehrsson; men jag vill dock tillägga några ord. Då vi här besluta om utgifter för staten, böra vi komma ihåg att tänka icke blott på dem, som skola komma att hafva fördel deraf, utan äfven på dem, som skola bestrida dessa utgifter. Då man nu vet att en stor del af vårt lands invånare för närvarande hafva att kämpa emot ganska stora bekymmer och att i synnerhet jordbrukarne detta år endast med största svårighet och mången gång blott genom att försaka det nödvändiga kunna komma ut med att betala sina utskylder, så förundrar det mig högeligen att Stats-Utskottet kunnat framkomma med ett förslag, sådant som detta.

Herr Civilministern yttrade att den ifrågavarande mannen inlagt så stora förtjenster om sitt fosterland, att regeringen icke kunnat föreslå mindre belopp, än den gjort. Jag vill för ingen del bestrida eller förringa värdet af dessa förtjenster, men är det då så ovanligt att statens tjänstemän efter måttet af sin förmåga göra sitt bästa i statens tjänst. Jag tror det icke, utan är öfvertygad om att många af dem hafva såväl i kyrkans som statens tjänst med lika mycken beredvillighet offrat sin helsa och sina krafter, som den person, hvarom nu är fråga, utan att hafva kunnat påräkna mera än en tredje-

del, ja, kanske en fjerdedel af den lön, som denne man åtnjutit, och ännu mindre på långt när så stor pension som den, man nu åt honom föreslagit. Men orsaken till denna stora olikhet ligger naturligtvis deri, att denne man stått så högt på samhällets trappa att hans arbete blifvit mera bemärkt än de öfriges, som arbetat i samhällets tjänst. Efter hvad jag hört uppgifvas, lär Första Kammaren med vanlig frikostighet redan hafva bifallit Utskottets förslag, men jag skulle finna det beklagligt, om äfven Andra Kammaren kunde finna skäl att göra detsamma. För min del åtminstone yrkar jag bifall till Herr Pehr Pehrssons förslag.

*Om pension
för General-
direktören
C. G. Beijer.
(Forts.)*

Herr Sven Nilsson: Utskottet har fått uppbära beskyllningar för att i denna punkt hafva visat alltför stor frikostighet, och jag skall också gerna medge att Utskottet måhända visat frikostighet, men Utskottet, likasom Kongl. Maj:t, har utgått från den synpunkten, att personen i fråga gjort sig förtjent af ett erkännande från Riksdagens sida, och det är ett sådant erkännande som Utskottet nu velat föreslå. Jag betvivlar storligen, att den nedsättning af pensionsbeloppet, som af en talare på blekingebänken föreslagits, kan komma att leda till något resultat. Hade han inskränkt sig till att yrka bifall till Herr O. B. Olssons reservation, så kunde han möjlighaft någon utsigt att vinna i en gemensam votering. Men då han vill nedsätta pensionen så lågt som till 6,200 kronor, är det temligen sannolikt att Kongl. Maj:ts proposition kommer att gå igenom i den gemensamma voteringen, och då kan man så godt först som sist bifalla propositionen. För min del skulle jag mycket beklaga, om detta yrkande på nedsättning i pensionsbeloppet skulle innebära något ogillande af Generaldirektören Beijers stora förtjenster, ty det lär väl knappast finnas någon, som icke erkänner att dessa förtjenster äro ganska stora. Och då torde det väl äfven vara i sin ordning, att staten icke blott ger honom pension, utan äfven sätter den något högre än vanligt, såsom en belöning för det nit, den redbarhet och det oförtrutna arbete, han offrat i fosterlandets tjänst, såsom förhållandet äfven varit med hans företrädare.

Grefve *Björnstjerna* instämde med Herr Sven Nilsson.

Herr Lars Börjesson: Jag har begärt ordet för att yrka afslag å Utskottets och bifall till Herr Pehr Pehrssons förslag. Jag anser mig dertill hafva desto större skäl, som, enligt sistnämnda förslag, den ifrågavarande personen i alla fall skulle komma i åtnjutande af en ganska betydlig pension, som beredde honom en inkomst af öfver 17 kronor om dagen. Då dertill kommer att han haft en ovanligt stor lön under sin tjänstetid och dessutom lär hafva en icke ringa förmögenhet, så finner jag icke något skäl, hvarför han icke skulle kunna åtnöjas med den pension, som han skulle få enligt Herr Pehr Pehrssons förslag, till hvilket jag, som sagdt, yrkar bifall.

Om pension
för General-
direktören
C. G. Beijer.
(Forts.)

Herr Rydin: Det är endast två omständigheter, på hvilka jag skall be att få fästa Kammarens uppmärksamhet. Den ena är att, i följd af de svårigheter, som alltid äro förenade med att få skickliga och pålitliga ledare af jernvägsbyggnadsföretag, staten måst, i likhet med hvad som skett vid enskilda sådana, underkasta sig att, vid anskaffande af ledare utaf dess jernvägsbyggnader, göra sådana val, att vilkoren dervid blifvit helt annorlunda än de, som gälla i fråga om statens tjänstemän i allmänhet, hos hvilka det icke, såsom här, fordras så stort ansvar för tjänstens upprätthållande, någon speciell skicklighet såsom ingenjör eller något så stort ansvar såsom handhafvare af medel till höst betydliga belopp. Jemför man de inkomster, som Generaldirektören Beijer haft, med de inkomster eller arfvoden, som uppburits af andra framstående ledare af jernvägsbyggnadsföretag, så skall man finna att den förres inkomster varit ganska låga. Det är i följd deraf, som regeringen, efter mitt förmenande, förfarit ganska riktigt, då den vid bestämmande af pensionens belopp följt samma grundsats som den, hvilken iaktogs, när pension bestämdes för den förre chefen för statens jernvägsbyggnader, Öfverste Eriesson.

Den andra omständigheten, hvarpå jag ville fästa uppmärksamheten, är den, att hela jernvägsbyggnadsstyrelsen är föreslagen att sättas på indragningsstat. Nu begär man att ifrågavarande person skall få en pension, som motsvarar ungefär två tredjedelar af hans lön. Men huru var det, mine Herrar, när man satte regementsskrifvarne på indragningsstat, af hvilka dock flere voro unga män af mellan 30 och 40 års ålder? Jo, man lät dem behålla icke blott deras fasta lön, utan äfven deras sportler, som dervid beräknades efter deras egna uppgifter, i följd hvaraf dessa unga män kommo i åtnjutande af en årlig inkomst, som uppgick ända till 8,000 å 10,000 kronor — en frikostighet från Riksdagens sida, hvaröfver man med skäl förvånade sig. Nu vill man emellertid tillämpa en annan princip, och detta oakadt det här är fråga om en så förtjent man som den, hvilken står i spetsen för statens jernvägsbyggnadsstyrelse. För min del åtminstone kan jag icke finna något skäl att göra ändring uti hvad Kongl. Maj:t och Stats-Utskottet föreslagit, och får jag derföre yrka bifall dertill.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på antagande af det förslag, Herr P. Pehrson i Törneryd framställt; och förklarade Herr Talmannen sig hafva funnit den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef en så lydande omröstningsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som, i fråga om Stats-Utskottets i 24 punkten af Utlåtandet N:o 15 gjorda hemställan, vill, att den för Generaldirektören Beijer äskade årliga pension må till belopp af 6,200 kronor af Riksdagen beviljas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, i enlighet med Stats-Utskottets hemställan, bestämt ifrågavarande pensionsbelopp till 9,000 kronor årligen.

Omröstningen företogs och utföll med 115 ja mot 46 nej; hvadan Kammaren beslutit i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Punkten 25.

I sammanhang med framläggande af förslag till sammanförande af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader och Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader i en gemensam styrelse med benämning Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, hade Kongl. Maj:t, enär i den föreslagna nya styrelsen platser icke funnes för tvenne nu i Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader anställda tjänstemän, nemligen Byråchefen för den ekonomiska och administrativa afdelningen *Carl Alfred Grandinson* och Bokhållaren *Carl Emil Strömberg*, föreslagit, att åt Byråchefen Grandinson och Bokhållaren Strömberg måtte å allmänna indragningsstaten uppföras årliga pensioner, för Grandinson till belopp af 3,300 kronor, att jemte den pension från civilstatens pensionsinrättning å 1,200 kronor, hvartill han såsom kanslist i Civildepartementet blefve efter erlagda retroaktiva afgifter berättigad, utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sistberörda befattning erhöle afsked, dock ej före ingången af år 1883, samt för Strömberg till belopp af 2,500 kronor, att utgå från och med år 1883; dock att, derest Grandinson och Strömberg framdeles skulle erhålla anställning å rikets stat, pensionsbeloppen skulle minskas med ett belopp, svarande mot den nya aflöningen eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Utskottet, som i *mom. a)* af förevarande punkt utlåt it sig öfver berörda nådiga framställning, i hvad den rörde Byråchefen Grandinson, hade på anförda skäl och under förutsättning att Riksdagen för den föreslagna nya Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställde sådan stat att för ifrågavarande tjänstemän användning derstädes icke funnes, tillstyrkt att, med bifall i öfrigt till hvad Kongl. Maj:t i denna del föreslagit, den för Grandinson å allmänna indragningsstaten äskade årliga pensionens belopp måtte bestämmas till 3,000 kronor.

Om pension för Byråchefen C. A. Grandinson.

I anledning af denna hemställan, mot hvilken Herrar Grefve *G. Sparre*, Friherre *F. von Essen*, *L. Nordenfelt*, Grefve *C. Beck-Friis*, Grefve *S. Lagerberg*, *K. O. Ljungqvist*, Friherre *R. von Andra Kammarens Prot. 1882. N:o 30.*

Om pension
för Byrå-
chefen C. A.
Grandinson.

Kræmer och Friherre *H. M. Palmstierna* inom Utskottet reserverat sig under yrkande på bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag oförändradt, anförde

(Forts.)

Grefve Sparre: Herr Talman! Mine Herrar! Jag hemställer till Stats-Utskottets herrar ledamöter, huruvida ej Utskottet gjort sig skyldigt till ett förbiseende. Kongl. Maj:ts proposition är framställd under den förutsättningen, att förslaget om sammanförandet af styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader och styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader till en gemensam styrelse med benämning väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle vinna Riksdagens bifall. Det är endast under denna förutsättning, som desse här ifrågavarande tjänstemän skulle kunna komma på indragningsstat, men öfver detta förslag har Utskottet ännu icke afgifvit något yttrande, ännu mindre Riksdagen fattat beslut. Det synes mig vid sådant förhållande vara något tidigt att sätta dessa tjänstemän på indragningsstat. Jag har någon erfarenhet af följderna af att sätta tjänstemän på indragningsstat; och vi hafva ett exempel på dessa följder i våra regementsskrifvare, af hvilka de fleste, som funnos vid genomförandet af den nya löneregleringen för armén, kommo på indragningsstat med inkomster af 6, 7, 8 och 9,000 kronor. Nu finner jag, att den ene af de tjänstemän, och just den om hvilken nu är fråga, nemligen Grandinson, också är regementsskrifvare, ty bland sina öfriga befattningar innehar han äfven denna och står ännu i statskalendern såsom regementsskrifvare vid Andra gardet. Jag känner väl icke till, om han är en af de lycklige, som kommit in på indragningsstat, men om så är fallet, måste han i sådan egenskap hafva en betydlig inkomst. Skulle han nu vid 55 års ålder — ty han är född den 2 December 1826 — derjemte få en pension af 3,000 kronor, och så en gång från civilstatens pensionsinrättning 1,200 kronor och slutligen, efter hvad jag tror mig känna till, pension från brandförsäkringsverket för byggnader å landet, så blefve han verkligen tillräckligt pensionerad.

Men här är den egentliga frågan den: är det riktigt att bifalla en sådan pension nu, då vi icke veta, om de vilkor, under hvilkas förutsättning Kongl. Maj:t framlagt denna proposition, komma att bifallas och gå i verkställighet, och om det således blifver någon sammanslagning af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och styrelsen för statens jernvägsbyggnader. Jag har enskildt framställt denna anmärkning, och då har det svarats, att den ifrågavarande personen icke erhåller pensionen förr än månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked. Men om således Riksdagen fattar beslut i enlighet med Utskottets förslag, tager jag för alldeles gifvet, att han icke hesiterar att den 1 Januari 1883 begära afsked, och då får han sina 3,000 kronor i pension jemte det öfriga som han har. Jag tror att detta icke är riktigt klokt, och då det ju icke kan vara någon fara med, att den merbemänte personen, i fall förslaget till sammanslagning af nämnda styrelser skulle gå igenom vid nästa riksdag, till dess fortfarande kvarblefve vid sin befattning, tycker jag, att man *då* kunde framställa proposition om pensions erhållande. Helst

hade jag sett, om hela frågan blifvit uppskjuten, till dess frågan om väg- och vattenbyggnadsstyrelsen blifvit afgjord, men då detta kanske icke går an för närvarande, får jag yrka afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

Om pension för Byråchefen C. A. Grandinson.
(Forts.)

Herr Sven Nilsson: Jag vill fästa den föregående talarens uppmärksamhet derpå, att här icke är något förbiseende från Stats-Utskottets sida. Om han behagar läsa de sista orden i motiveringen näst före klämman, skall han finna, att der står skrifvet just det, som han ansåg, att Utskottet hade förbisett. Der står nemligen: »får Utskottet, under förutsättning att Riksdagen för den föreslagna nya väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställer sådan stat, att för ifrågasatt tjänstemän användning derstädes icke finnes, nu hemställa» etc. Der finnes således det vilkor, som Grefve Sparre trott Utskottet hafva glömt. Jag föreställer mig, att denna motivering kommer in i Riksdagens underdåniga skrifvelse, och då kan det ej blifva någon fara för att desse tjänstemän skola få de ifrågasatta pensionerna, ifall ej det andra förslaget genom Riksdagens beslut går i verkställighet. Då den siste talaren icke haft några andra skäl att framställa för sitt yrkande, anhåller jag, på de skäl Stats-Utskottet anfört, om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Grefve Sparre: Jag blef icke mycket klokare på det der. Förslaget innehåller, att Riksdagen skulle bevilja pension »för Grandinson till belopp af 3,000 kronor att jemte den pension å 1,200 kronor, hvartill han såsom kanslist i Civildepartementet varder efter erlagda retroaktiva afgifter berättigad, utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sist berörda befattning erhåller afsked, dock ej före ingången af år 1883». Nu läste Herr Sven Nilsson upp sista punkten i klämman, der det står: »dock att, derest Grandinson och Strömberg framdeles skulle erhålla anställning å rikets stat, pensionsbeloppen skola minskas med ett belopp, svarande mot den nya aflöningen eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.» Men jag tager för alldeles gifvet, att Grandinson icke kommer att söka sig ny anställning på rikets stat, utan den 1 Januari 1883 begär han afsked från Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och då är han, om detta förslag bifalles, berättigad till pension af 3,000 kronor. Det är detta, jag vill förekomma; och därför yrkar jag afslag.

Herr Berg: Grefve Sparre hörde antagligen icke, hvad den föregående talarens yttrade, ty det var icke sista punkten af sjelfva klämman han uppläste, utan sista punkten i motiveringen, der det heter, att Utskottet får »under förutsättning, att Riksdagen för den föreslagna nya Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställer sådan stat, att för ifrågasatt tjänstemän användning derstädes icke finnes, nu hemställa» etc. Således har ju Utskottet endast under förutsättning, att sådan stat för den nya Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen blefve af Riksdagen fastställd, att för Grandinson der icke finnes användning, föreslagit beloppet, och Grandinson lärer följakt-

Om pension för Byråchefen C. A. Grandinsson. (Forts.) ligen endast under denna förutsättning erhålla pensionen. För min del tror jag därför, att Utskottets hemställan kan bifallas, naturligtvis under förutsättning, att den upplästa delen af Utskottets motivering kommer att intagas i den underdåniga skrifvelsen i ämnet till Kongl. Maj:t.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de yrkanden som blifvit framställda, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Mom. b.

Bifölls.

Punkten 26.

Blef jemväl bifallen.

Punkten 27.

Lades till handlingarne.

Punkten 28.

Om pension för Öfverläkaren W. F. Öhrström. Af Kongl. Maj:t var föreslaget, att Öfverläkaren vid Stockholms hospital för sinnessjuka *Wilhelm Ferdinand Öhrström* måtte från och med månaden näst efter den, då afsked från öfverläkarebefattningen jemte den dermed förenade extra ordinarie professorsbeställning i psykiatri vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet blefve honom beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp af 4,500 kronor.

Utskottet hade, beträffande denna nådiga framställning, tillstyrkt, att den för Öfverläkaren Öhrström äskade pension icke måtte af Riksdagen beviljas.

Efter det uppläsning skett af denna hemställan, mot hvilken reservation inom Utskottet anmälts af Herrar Grefve *G. Sparre*, *L. Nordenfelt*, Grefve *C. Beck-Friis*, Grefve *S. Lagerberg*, *K. O. Ljungqvist* och *O. E. L. Dahm*, lemnades ordet till

Chefen för Kongl. Ecklesiastikdepartementet Herr Statsrådet *Hammar skjöld*, som anförde: Herr Talman! Mine Herrar! Stats-Utskottet har afstyrkt Kongl. Maj:ts proposition om pension för Öfverläkaren Professor Öhrström, därför att Stats-Utskottet icke funnit det styrkt, det Professor Öhrström skulle lida af någon sådan sjuklighet, att han skulle vara oförmögen att fortfarande sköta sin tjänst, hvarföre Stats-Utskottet ansett honom kunna fortfarande, till gagn för den hospitalsanstalt, der han är anställd, sköta sjukvården derstädes. Jag vill då fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att

det väl icke torde finnas någon anställning i rikets tjänst, som är mera frestande för lynne och själskrafter än den att vara läkare vid ett större hospital. Professor Öhrström har i 30 års tid tjänstgjort såsom hospitalsläkare, deraf 20 år såsom öfverläkare vid Konradsbergs hospital, der för närvarande antalet sinnessjuka är 260, och han är öfver 60 år gammal. Det är nu allmänt känt, att provinsialläkare äro berättigade till pension vid en uppnädd ålder af 60 år, en tidpunkt lägre än den för andra tjänstemän vanliga eller 65 år. Orsaken till denna tidigare pensionsålder för provinsialläkare är den, att deras tjänstbefattningar anses vara af mera än vanligt ansträngande art. Det har till och med ifrågasatts, att pensionsåldern 60 år vore något sen för provinsialläkarne, emedan de hafva svårt att uthärda till denna ålder. Jag erkänner till fullo att en provinsialläkares tjänst är ansträngande. Men jag tror, att detsamma gäller fullkomligt lika mycket, om icke i högre grad, om tjänsten att vara öfverläkare vid ett större hospital. Visserligen kanske icke för kroppen, men för själskrafterna finnes väl icke något mera ansträngande än att dag in och dag ut, för att icke tala om nätterna, hafva med en mängd dårar att göra. Om jag skulle välja mellan en provinsialläkares ansträngande kall under 30 år eller att under samma tid syssla med sinnessjuka, tror jag, att jag ovilkorligen valde det förra, till och med om provinsialläkaredistriktet vore Lycksele lappmark, som anses vara den värsta provinsialläkareplatsen i riket; och jag undrar, om icke litet hvar af Kammarens ledamöter skulle göra detsamma. Professor Öhrström anser sig nu sjelf vara i behof af ro, och det må icke någon förtänka honom efter en så långvarig tjänst af den beskaffenhet som hans varit. Det synes mig billigt, att hans begäran derom bifalles. Han har framställt denna begäran under förutsättning af en ganska betydlig ekonomisk uppoffring för sig sjelf, ty den pension, han skulle få, blir icke ens hälften af de löneförmåner, han för närvarande åtnjuter. Kammarerna kan häraf lätt inse, att här icke är fråga om någon egennyttia från Professor Öhrströms sida.

Men det är icke endast från billighetens synpunkt, som det näste anses väl gjordt, om Kammarerna bifaller Kongl. Maj:ts proposition, utan äfven från synpunkten af det hospitals fördel, der Professor Öhrström är anställd såsom öfverläkare. Professor Öhrström har med nit och skicklighet skött sitt kall; det är ingen, som kan bestrida det. Men om också hans kroppskrafter ännu icke äro förstörda, kunna dock efter 30 års hospitalsverksamhet hans själskrafter icke vara annat än uttröttade och förlappade; och personer, som hafva med hospitalet att göra, hafva försäkrat mig, att det är i enlighet med hospitalets sanna bästa, om Professor Öhrström, såsom han sjelf önskar, får öfverlemnas sin befattning i yngre och kraftigare händer. Jag hemställer, om icke sådana skäl förtjena Kammarernas behjertande och äro tillräckligt talande för ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Axel Key: Med stöd af den sak- och personkänedom, jag i denna fråga eger, ber jag att på det varmaste få tillstyrka

*Om pension
för Öfver-
läkaren W.
F. Öhrström.
(Forts.)*

*Om pension
för Öfver-
läkaren W.
F. Öhrström.*
(Forts.)

den af Kongl. Maj:t begärda pensionen åt Professor Öhrström. Såsom här nyss blifvit framhållet, har Professor Öhrström i 30 år varit anställd såsom hospitalsläkare i statens tjänst, och under de sista 20 åren har han ständigt burit på det tunga ansvaret för skötseln och vården af det stora och omfattande hospitalet vid Konradsberg, på ansvaret icke blott för administrationen i sin helhet, utan äfven för vården om alla de 260 der intagna patienterna. Professor Öhrström har dessutom mer än någon annan hospitalsläkare i vårt land varit fastkedjad vid hospitalet och därarne derstädes, ty enligt hans instruktion har det icke varit honom medgifvet att sköta någon annan praktik vare sig utom hospitalet eller inom detsamma medelst intagande derstädes af enskilda patienter. Han har derjemte — något som här icke blifvit framhållet och som af handlingarne föga framgår — under de sista 20 åren haft en annan verksamhet, den nemligen att vara extra ordinarie professor vid Karolinska medikokirurgiska institutet. Han har der haft sig ålagdt att meddela undervisning i sinnessjukdomarne åt de flesta af Sveriges blifvande läkare. Med dessa sjukdomar stå nervsystemets sjukdomar i allmänhet i det närmaste samband; vår kunskap i dessa grenar af den medicinska vetenskapen är på senare tider stadd i ett rask fortskridande, och för att följa med detta fortskridande fordras utan tvifvel yngre, enligt den moderna vetenskapens riktning eller under dess inflytande mera uppfostrade individer. Jag tror icke, att någon, som under lika lång tid som Professor Öhrström utöfvat en sådan verksamhet, vid fyllda 60 år kan besitta den sinnets friskhet, den själens spänstighet, styrka och kraft, som fordras för att vara läkare vid ett så stort hospital som det åt hans vård anförtrödda. Jag tror, att detta ännu mindre är möjligt, om med den maktpåliggande hospitalsläkaretjensten är förenad den utomordentligt viktiga och ansträngande undervisningsskyldighet vid Karolinska institutet, som åligger öfverläkaren vid Konradsberg. Man gifver, mine Herrar, en kapten pension vid fyllda 50 år, som jag förmodar af det skäl, att man anser att hans kropp redan vid den åldern börjar förlora den vighet, som han måste ega för att kunna motsvara de anspråk på verksamhet, som man ställer på denna embetsman. Men det finnes icke blott en kroppens, utan äfven en själens trötthet eller ovighet, hvilken också inträder med den stigande åldern, förr eller senare, allt efter individernas olika beskaffenhet, men också allt efter de ansträngningar, som individerna blifva underkastade. Jag tror, mine Herrar, att en sådan själens trötthet eller slapphet — jag må gerna begagna det ordet — här har inträdt; och ingen kan väl vilja förneka, att trängande skäl förelegat för Professor Öhrström, då han nu begärt en pension af 4,500 kronor och derigenom frivilligt förklarar sig vilja afgå från en syssla, som gifver honom 9,000 kronor i lön jemte fri bostad. Häruti kunna vi se samma uttryck af pligtkänsla, som aldrig svikit Professor Öhrström, och jag anser, att den samvetsgrannhet att vilja med stor ekonomisk förlust för sig sjelf lemna plats för yngre krafter, som han sålunda ådagalagt, är förtjent af Riksdagens erkännande och behjertande. Men i likhet med Herr Statsrådet och Chefen för Ecklesiastikdepartementet tror jag, att om-

tanken om Professor Öhrström väger mindre. Frågan är af större vikt för sjelfva hospitalet. Det är visserligen möjligt, att man, såsom Utskottet tycks hafva ansett, skulle kunna pressa ur honom — jag säger med afsigt pressa, ty på annat sätt skulle det ej kunna gå — ännu några års arbete i det allmännas tjenst; men jag tror icke, att det blefve till gagn för hospitalet. Tiden är nu för honom inne, tror jag, att lemna rum för yngre och — jag vill icke säga bättre — men friskare krafter.

Om pension för Öfverläkaren W. F. Öhrström.
(Forts.)

Jag hoppas att Kammaren, på grund af alla dessa skäl, ville bifalla den af Kongl. Maj:t för Professor Öhrström begärda pensionen, och Kammaren kan göra det icke blott i medvetande af, att Kammaren derigenom lemna tillfälle för en förtjent embetsman att vid aftagande krafter kunna få det sinneslugn och den ro, som Professor Öhrström under sin långa och gagnande verksamhet mer än de flesta andra saknat, utan ännu mer i det medvetandet, att Kammaren derigenom ser det allmänna bästa till godo och nära nog uppfyller en nödvändighet för handhafvandet på ett fullt lämpligt sätt af sjukvården vid Konradsbergs hospital och för upprätthållandet af lärarplatsen i psykiatri vid Karolinska institutet.

I detta yttrande förenade sig Herrar *Fredenberg, Rydin, Bokström, Hedin, Berg, Borg, Lindmark, af Trolle, Angel, Wedberg, Lundblad* och *von der Lancken*.

Herr vice Talmannen Ifvarsson: Det står naturligtvis Kammaren fritt att i detta fall, såväl som i alla andra, besluta hvad den vill, men när Stats-Utskottet icke haft andra handlingar att tillgå, än dem, som kommit från Kongl. Maj:t, och när de icke innehållit tillräckliga skäl för bifall till Kongl. Maj:ts proposition, har Stats-Utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka densamma.

Det tyckes af Professor Öhrströms ansökning, som om han icke egentligen längtade så mycket efter att frånträda sin befattning, ty af hans yttrande i ansökningen, att han anser sig *snart* manad att frångå sin befattning för att lemna rum åt yngre och bättre krafter, ser det nästan ut, som om han nära nog blifvit trugad att söka pension för att lemna rum åt andra. Så har äfven förut vid ett eller annat tillfälle varit förhållandet med embetsmän; när det funnits andra, som längtat efter en befattning, har man lagt an på innehafvaren af befattningen, så att han måst afgå. Att så är förhållandet äfven här, tyckes ock, såsom jag redan antydt, framgå af Professor Öhrströms ansökning, om man läser den rätt; ty der står, att han efter att i 30 år hafva varit i rikets tjenst anställd såsom hospitalsläkare, vid nu uppnådda sextio lefnadsår manades att snart åt yngre och bättre krafter lemna den befattning, han innehade.

Det är betecknande, att han icke säger, att han behöfver afgå. Han har två befattningar, och han säger icke: jag vill lemna den ena och behålla den andra. Han har två befattningar med vardera 4,500 kronors aflöning; hvarföre icke behålla den ena i stället för att begära en pension på 4,500 kronor. Efter hvad som förekommit synes det, som andra ville hafva dessa befattningar. Om

Om pension för Öfverläkaren W. F. Öhrström. (Forts.)

det finnes någon anledning för Professor Öhrström att lemna sin plats, hvarför icke säga det öppet. Bland handlingarne finnes icke något intyg om, att han lider af sjukdom eller annat, och det ser icke ut, som han gerna skulle vilja afträda sin befattning. Då han ännu icke är mer än 61 år gammal och således skulle kunna tjenstgöra ännu några år, hvarför skall man då bevilja honom pension? Jag vill visst icke bestrida, att han förrättat sin tjenst länge och kan varda förtjent af pension, när han icke längre förmår sköta tjensterna, men huruvida man gör honom någon verklig tjenst med att nu bevilja honom pension, lemnar jag derhän. Om det åter är för hospitalet och Karolinska institutet af vigt att få en förändring i detta hänseende, hvarför säger man icke då rent ut, att den nuvarande innehafvaren af dessa båda platser icke kan sköta dem, eller hvarför vill man icke låta honom hafva den ena platsen kvar? Anledningarne härtill hafva icke blifvit för Utskottet framlagda. Jag har visst enskildt hört omtalas, att det skulle finnas några omständigheter, som man icke vill öppet framlägga, men det vågar jag icke fästa afseende på, då ingen visshet derom förefinnes. När man icke nogare känner till förhållandena, bör man icke bygga ett beslut blott på ett rykte. Jag har erfärit, att man med slika rykten förut har blifvit dragen vid näsan så många gånger, att jag icke vågar tro på så lösa uppgifter nu, utan jag vill hafva verkliga bevis, innan jag tror på dem, om huru det hänger tillsammans. Det kan väl hända, att det finnes så många omständigheter för att afskeda Öhrström från sin befattning, att man kan grunda ett beslut på dem, men man kan icke begära, att den, som står utanför dessa, skall göra det. Jag anser det vara orätt att framställa en sak på sådant sätt här skott och icke framlägga den, sådan den är, så att man kunde på grund af faktiska skäl pröfva saken, utan att vid pröfningen behöfva anlita några hemliga omständigheter som möjligen ligga bakom. Sådant tycker jag icke om, icke heller att man döljer någonting, som är verkligen talande. Emellertid och så länge jag icke härom hört någonting annat än ett löst rykte, kan jag icke tro på nödvändigheten af att nu gifva pension åt Professor Öhrström.

Jag yrkar derfor bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Rundbäck: Mig synes det, som om, när Statsutskottet i allmänhet utstrött pensioner med temligen riklig hand, Utskottet vid detta tillfälle åter varit alltför njuggt. Det lider nemlig icke tvifvel, att icke, på sätt här yttrats från statsrådsbänken och stockholmsbänken, den beröring, som läkare och sysslomän vid hospital dagligen och stundligen hafva med sinnessjuka, måste vara mycket enerverande och för deras egna själsförmögenheter mycket förstörande. I nästa punkt är fråga om pension för en syssloman vid Göteborgs hospital på Hisingen. Denne har på grund af sin verksamhet och nämnda omständigheter blifvit alldeles oduglig att sköta sin tjenst; och öfverläkaren vid samma hospital, hvilken varit öfverläkare vid Vadstena hospital, innan han tillträdde sin befattning vid Göteborgs hospital, är äfven så enerverad, att han icke kan sköta sin tjenst. Och att förhållandet beträffande Professoren

Öhrström är enahanda, är intygadt af personer, hvilka man icke bör misstro, och detta så mycket mindre, som jag har mig enskildt bekant, att tillsynen vid nu ifrågakvarande hospital icke är så alldeles tillfredsställande. Patienterna skötas der icke såsom de borde. Detta mitt yttrande må icke anses innebära någon anmärkning emot Professor Öhrström. Han har förut inlagt stora förtjenster. Men jag påstår, att vid hospitalets skötsel numera förefinnes en slapphet, som icke borde ega rum på en anstalt, som kostat staten så mycket penningar och af en beskaffenhet som denna. Jag har blott velat antyda detta förhållande, på det att en rättelse må ske, vare sig nu Professor Öhrström kvarstannar eller icke. Men jag tror, att om, på sätt i den Kongl. propositionen anföres och såsom äfven naturligt är, Professor Öhrström åldrats och icke längre kan sköta sin befattning, det är nödvändigt att tillse, att en annan dugligare sättes i hans ställe, ty det är af högsta vikt, att föreståndaren för en anstalt sådan som denna är en man med vaken blick och friska arbetskrafter. På dessa grunder anser jag den ifrågasatta pensionen vara befogad och anhåller om bifall till Kongl. Maj:s proposition.

*Om pension
för Öfver-
läkaren W.
P. Öhrström*
(Forts.)

Herr *C. Carlson* instämde med Herr Jöns Rundbäck.

Herr Asker: Det är en känd sak, att Riksdagen endast undantagsvis beviljar pensioner till sådana statens embets- och tjenstemän, som icke äro dertill lagligen berättigade. De bevekelsegrunder, som föranledt Kongl. Maj:t att till Riksdagen afläta proposition om pension för Herr Professor Öhrström, finnas antydda i Stats-Utskottets utlåtande. Professor Öhrström har uppnått 60 års ålder och har under hälften af denna tid varit i statens tjänst såsom hospitalsläkare, dels tio år i Vadstena och dels tjugo år vid hospitalsinrättningen i Stockholm. Det är ett sällsynt fall, att en statens embets- eller tjensteman, som har i årlig inkomst 9,000 kronor jemte fri bostad och vedbrand, sjelfmant anhåller om afsked mot åtnjutande af ett pensionsbelopp, som icke uppgår till hälften af honom tillförsäkrade löneförmåner, men af nit och omtanke för upprätthållande af ifrågakvarande läkarebefattning, som han vill se öfverflyttad i andra och kraftigare händer. Medicinalstyrelsen har vitsordat hans ådagalagda nit och skicklighet och således förordat den pension, som nu är begärd. Till hvad Medicinalstyrelsen fördelaktigt utlätit sig om Professor Öhrströms läkarskicklighet vågar jag anhålla, att Kammarern behagade tillåta mig att äfven få lemna ett enskildt vitsord. Helt säkert finnes icke någon af Kammarerns ledamöter, med ett enda undantag, som har personlig erfarenhet af Professor Öhrströms förmåga och pligttrohet i utöfvande af sitt läkareyrke. Denna hägkomst sammanfaller med en tilldragelse sedan tjugo år tillbaka, just vid den tid, då Professor Öhrström nyss hade tillträtt sin öfverläkarebefattning och befann sig i sin bästa och lifskraftigaste verksamhet. De tjugo åren hafva icke kunnat utplåna min tacksamhetsskuld, men denna omständighet skulle väl icke ega någon förhoppning att i Kammarern göra sig hörd, om den icke hade ett bättre stöd i en tilltalande rättskänsla. Om Professor Öhrström nu vore provinsial-

Om pension
för Öfver-
läkaren W.
F. Öhrström.
(Forts.)

läkare, hade han vid uppnådda 60 års ålder varit lagligen berättigad till pension. Skulle nu hans embetsmannaförtjenst, hans tjenstepligt vara mindre värd, därför att han under en så lång följd af år innehaft en lika, om ej mer maktpåliggande befattning, som erfordrat en synnerlig skicklighet och förmåga vid profningen af de sjukdomsfall, som tillhört hans pligtenliga omvårdnad? Jag kan icke föreställa mig detta. För min del håller jag före, att Riksdagen endast skipar rättvisa åt Professor Öhrström vid beviljande af den pension, Kongl. Maj:t begärt, och denna förhoppning vågar jag lägga till grund för min anhållan, att Kammarén vid detta tillfälle täcktes lemna sitt bifall till den Kongl. propositionen samt således meddela Professor Öhrström den pension, han förtjent icke blott genom sitt förut visade embetsmannanit, utan äfven genom sin omtanke för den sjukvårdsanstalt, der han ännu är anställd.

Jag yrkar fördenskull bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Axel Key: Jag ber endast att få meddela ett par upplysningar i anledning af hvad Herr vice Talmannen anförde. Han tycktes nemligen tro, att Professor Öhrström skulle trängas tillbaka, därför att man ville skjuta fram i hans ställe någon yngre till platsen särskildt danad person. Så är dock ingalunda förhållandet, och jag ber Kammarén tro mig, då jag försäkrar, att vi skola komma i stor förlägenhet vid professor Öhrströms bortgång, emedan vi icke veta, hvar vi skola finna hans efterträdare. Vi veta allenast att han behöver lemna denna befattning.

Herr vice Talmannen framstälde vidare den frågan: hvarför lemnar icke Professor Öhrström den ena af dessa befattningar och bibehåller den andra? Jag ber i anledning deraf få upplysa, att begge dessa platser äro förenade med hvarandra, så att han icke kan lemna den ena platsen, utan att på samma gång lemna den andra. Den till hans professorsbeställning hörande undervisning i psykiatri skall meddelas vid Konradsberg af öfverläkaren derstädes. Han måste således taga afsked från begge platserna eller behålla dem begge.

Med afseende på det här framhållna påståendet, att denna ansökan föranledts af hemliga skäl, som icke kunnat här framläggas, ber jag få försäkra, att några sådana skäl icke finnas, utan anledningarne till Professor Öhrströms tillbakaträdande äro öppet och ärligt framlagda. Medicinalstyrelsen har också i sitt utlåtande sagt, att icke blott för hans, utan fast mera för tjenstens skull Professor Öhrström borde erhålla pension. Hans beslut att träda tillbaka är, som jag redan sagt, fullkomligt frivilligt, och jag har nu efter denna försäkran intet vidare att tillägga.

Herr Wieselgren: Då, så vidt jag rätt uppfattade Herr vice Talmannens försvar för Stats-Utskottets förslag i denna punkt, den hufvudsakliga delen deraf bestod i meddelandet att Utskottet varit i saknad af sådana officiella underrättelser, som kunnat motivera ett annat förslag än Utskottet här framlagt, så är jag den förste att medgifva att detta kan vara fullkomligt rättträdigande för Stats-

Utskottets åtgärd i frågan; men jag vill också påpeka, att om äfven Stats-Utskottet på denna grund kan anses vara rättfärdigadt, innebär detta dock icke samma förmån för Kammaren, om Kammaren nu skulle instämna i Stats-Utskottets förslag. Ty hvad Utskottet varit i saknad af har deremot i rikt mått kommit Kammaren till handa, för så vidt man icke vill påstå, att äfven Kammaren fortfarande är i saknad af officiella underrättelser i förevarande fall. Jag tror mig dock våga antaga, att de meddelanden, som nyss lemnades af Herr Statsrådet och Chefen för Ecklesiastikdepartementet, måste vara så officiella som möjligt, och i följd deraf måste jag draga den slutsats, att Kammaren *icke* är i saknad af de officiella underrättelser, som enligt Herr vice Talmannens uppgift felats Stats-Utskottet. Då nu emot de skäl, som af Chefen för Ecklesiastikdepartementet och en talare på stockholmsbanken blifvit anförda, inga motskäl ännu förebragts, vet jag verkligen icke, huru Kammaren skulle kunna försvara ett bifall till Stats-Utskottets hemställan, utan anser jag för min del, att Kammaren måste *ex nobili officio* känna sig skyldig att bifalla Kongl. Maj:ts proposition, om hvars antagande jag vågar göra en vördsam hemställan.

*Om pension
för Öfver-
läkaren IV.
F. Öhrström.
(Forts.)*

Herr Gumælius: Jag begärde ordet, under det att Herr vice Talmannen yttrade sig i denna fråga. Herr Axel Key har dock redan bemött hvad jag af detta anförande hufvudsakligen fäste mig vid; och jag skall därför yttra mig kort.

Så vidt jag, i anseende till de dåliga akustiska förhållandena i Kammaren, kunde uppfatta Herr vice Talmannens yttrande, hade han egentligen blott en invändning att göra mot Kongl. Maj:ts proposition, och det var, att man icke hade sig fullkomligt klart, huruvida den ifrågavarande embetsmannen själf vore så synnerligt benägen för att nu genast taga afsked; och Herr vice Talmannen antog till och med, att han skulle kunna och till äfventyrs äfven vilja kvarstanna ännu någon tid vid sina tjenster. Om så icke vore fallet, så skulle den framstående Stats-Utskotts-ledamoten såsom jag tyckte mig uppfatta saken, för sin del principiellt varit böjdt för att, både till hospitalets fromma och för mannens skull, bifalla den Kongl. propositionen. Om det alltså var endast denna lilla tvekan, som hindrade Herr vice Talmannen att biträda Kongl. Maj:ts proposition, så ber jag få erinra om, att här icke är fråga om någonting annat, än att Professor Öhrström skulle vara *berättigad* att erhålla den här föreslagna pensionen från det ögonblick han erhöle afsked från sina befattningar, och detta afsked lärer han väl icke kunna få utan genom ansökan. Om således den ärade talare, som nyss uppträd för Stats-Utskottets förslag, principiellt ville bevilja detta pensionsbelopp att utgå från afskedstiden, men tvekade huruvida den rätta tiden ännu är inne, tycker jag, att han, likasom Stats-Utskottets öfriga ledamöter, hvilka på liknande grund varit med om Utskottets förslag, borde vara belåten med att denna Kammar, i likhet med Första Kammaren, berättigar Professor Öhrström att, från den tid då han tager afsked, komma i åtnjutande af en pension, som ingen nekat att han rättvisligen bör hafva.

Om pension för Öfverläkaren W. F. Öhrström. På grund häraf, äfvensom med stöd af de talande skäl, som blifvit framhållna, särskildt af de tvenne första talarne i frågan, ber jag få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

(Forts.)

Herr Wengberg: Jag är i hufvudsak förekommen af de ärade talare, som sist uppträdt, och skulle således kunna inskränka mig till att instämma med dem.

Jag begärde emellertid ordet äfven med anledning af Herr vice Talmannens yttrande derom, att tvekan kunde råda, huruvida Professor Öhrström verkligen sjelf önskade att afgå från sina befattningar. Jag har i min hand en duplett af hans till Kongl. Maj:ts ingifna underdåniga ansökan om pension; och jag kan deri icke finna något uttalande, som gifver stöd åt en sådan tvekan. Tvärtom anser jag hans önskan vara tillräckligt tydligt angifven; och med den personliga kännedom, jag har om honom, kan jag försäkra Kammarerna, att det är hans lifligaste önskan att få, efter erhållandet af pension, afgå från sina befattningar. Ett af de starkaste skälen, som tala för att detta är hans önskan, är det, att när han sitter med 10,000 kronors inkomst, deraf 9,000 i lön samt fri bostad och vedbrand, hvilka förmåner kunna uppskattas till 1,000 kronor, han nu vill åtnöja sig med en inkomst af 4,500 kronor; och häri ligger, efter mitt förmenande, ock ett bevis på pligtrogenhet, hvilken bör belönas.

Jag har icke något vidare att i saken tillägga, utan yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr C. A. Larsson: Att döma af de ärade talares yttranden, som hafva uppträdt emot Utskottets förslag, skulle man tro, att detta förslag blifvit framlagdt i ogjordt väder. Det vill jag dock icke gå in på; ty, såsom herrarne behagade påminna sig, är det vanligen fallet, att, när regeringen framlägger proposition om pension åt förtjenstfulle embets- och tjänstemän tidigare, än de dertill skulle vara lagligen berättigade, sker detta, när desse män förut längre eller kortare tid haft permission till följd af minskad förmåga att sköta sina ansvarsfulla åligganden. Vi hörde också af en ärad talare på stockholmsbänken, att icke ens han, som är så inne i facket, kunde uppgifva någon person som skulle kunna efterträda Professor Öhrström. Vore det då icke klokare att gifva denne aktade man permission och inöfva någon annan, så att han kunde efterträda Professor Öhrström, då denne blir oförmögen att kunna uppehålla sin ansträngande och viktiga befattning. Så har det tillgått vid de tillfällen, då jag förut varit med om att bevilja pensioner åt personer, innan de uppnått pensionsåldern; de hafva alltid före pensionens erhållande varit tjänstledige, ofta under flere år. Så har icke förhållandet varit med Professor Öhrström; och hvad skulle således Utskottet göra annat än afstyrka beviljandet af denna pension för att icke framkasta ett misstroendevotum mot denne högt aktade läkare, eller så godt som säga, att vi ville afsätta honom. Innehållet af hans ansökan är också, såsom Herr vice Talmannen redan antydt, något mystiskt; ty när hvarken han eller regeringen kunnat visa, att Professor Öhrström behöfver permission för vare sig sjukdom eller anuan

orsak, måste man antaga, att han fortfarande befinner sig vid full vigör. För hospitalet torde det således vara fördelaktigast att icke afskeda en så förtjenstfull man, förrän man pröfvat en vikarie för honom under längre eller kortare tid; och häruti låg för Utskottet en tillräcklig anledning att icke tillstyrka beviljande af den föreslagna pensionen, hvilket jag äfven håller för att vara det klokaste, man må nu derom säga hvad man vill.

Om pension för Öfverläkaren W. P. Öhrström.
(Forts.)

Herr *Magnusson* förenade sig med Herr C. A. Larsson.

Herr Rydin: Herr Talman! Med anledning af hvad den siste ärade talaren yttrade, vill jag blott upplysa, att det icke är så lätt, som han föreställer sig, att få en person, som är lämplig att vikariera såsom hospitalsläkare. Det är nemligen yngre medicine studerande som utbildat sig till detta kall. Man har nu svårt att få underläkareplatserna besatta; man kan nästan aldrig dertill få examinerade läkare utan måste inskränka sig till sådane, som äro medicine studerande och icke ens aflagt medicine kandidatexamen; och att under sådana förhållanden bevilja Professor Öhrström tjänstledighet och under tiden inöfva en vikarie, möter så stora svårigheter, att det är otänkbart, synnerligast som vikarien utom tillsynen öfver hospitalet äfven skulle hålla kliniska föreläsningar. Vill man se denna befattning till godo, bör den nödvändigt anförtros åt en ung och duglig person, som omedelbart kan taga i tu dermed såsom ordinarie. Att uppehålla densamma med extra ordinarier under en tid af fem år, skulle, som sagdt är, möta stora svårigheter och till följd af de täta ombyten af vikarier, som måste ske, verka skadligt både för institutet och för sjukvården vid hospitalet.

Herr C. A. Larsson: Den siste talaren har helt och hållet styrkt mig i min förut yttrade mening. Kan någon menniska tro, att det kan vara möjligt att man kan sätta en medicine studerande på denna ansvarsfulla plats i ett enda tag utan att förut hafva pröfvat hans duglighet. Såsom af betänkandet synes, är ju mannen i fråga öfverläkare. Jag föreställer mig således, att han har substitut till sitt biträde i hospitalet, hvilka täfla den ene med den andre i att förkofra sig i vetenskapen. Skulle det då icke finnas någon enda, som på längre eller kortare tid skulle kunna vikariera för öfverläkaren, då vore det verkligen ett beklagligt tillstånd, som vittnade illa om den undervisning som der meddelas. Jag är fullt öfvertygad om, att, om Herr Rydin tänker efter litet nogare, så skall han finna, att mitt påstående i detta fall är nära på lika så klokt som hans, och kanske litet klokare, då jag föreställer mig, att det är bättre att till Professor Öhrströms efterträdare taga en person, som förut praktiserat i embetet, än att taga en person på gatan och tro, att denne kan göra underverk.

Herr Östling: Herr Talman! Då en talare på stockholmsbänken yttrade, att vederbörande skulle råka i stor förlägenhet, då Öfverläkaren Öhrström afging från den plats, han nu innehar, så

Om pension för Öfverläkaren W. F. Öhrström. (Forts.)

var det svar på hvad som yttrades af Herr vice Talmannen; och meningen kunde dermed icke vara någon annan, än att visserligen personer finnas, som äro lämpliga att fylla hans plats, men att för närvarande ingen finnes, som är särskildt dertill designerad, så att det icke kan vara fråga om att — såsom vice Talmannen tycktes antyda — vilja uttränga Professor Öhrström från platsen. Så har jag uppfattat yttrandet, och så tror jag också meningen var med detsamma. Jag tror därför icke, att man behöfver lägga så stor vikt vid hvad en och annan talare påstått, att det icke skulle finnas personer, lämpliga att intaga platsen, då den en gång blifver ledig. Det blir blott fråga om att från annat hospital erhålla en lämplig och van person, hvarigenom vid detta hospital komme att uppstå en ledighet, som måste ersättas med någon, som möjligen icke är så fullt bepröfvad som den, hvilken redan sjelfständigt förestått en inrättning af detta slag.

Om det skulle vara något tillfälle, då Riksdagen skulle nedsätta pensionsåldern för en tjänsteman, så skulle det vara i ett sådant fall som detta, ty det måste ju af alla erkännas, att det kanske icke finnes någon tjänst, som är så själsansträngande som just öfverläkarebefattningen vid ett hospital. Om man därför skulle göra ett undantag och bevilja en pension tidigare än som är brukligt för statens tjänstemän i allmänhet, så skulle det vara i förevarande fall åt Professor Öhrström, som i 30 år egnat sina krafter åt sinnessjukas vård. Föregående talare hafva också redan påpekat, att en sådan tidigare pensionering som den ifrågavarande, af flera skäl är behjertansvärd, och då jag icke vill upptaga tiden med ett upprepande deraf, inskränker jag mig till att endast instämma med dem, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Axel Key: Jag har till en stor del blifvit förekommen af Herr Östling, i hvilken yttrande angående tillsättandet af ifrågavarande plats jag vill instämma. Men jag vill emellertid tillägga, att det sätt, på hvilket Herr Carl Anders Larsson tänkt sig att finna en efterträdare åt Professor Öhrström icke går för sig. Vi måste hoppas, att en hospitalsläkare från annat håll vill söka denna plats, då den blifver ledig; och nog finnas de, som äro dertill kvalificerade. Herr Carl Anders Larsson tycktes tro, att det finnes någon underläkare på platsen, som kunde vikariera för Professor Öhrström. Detta är icke förhållandet. Han har icke något substitut vid sin sida, som kan ersätta honom vid fulla utöfningen af hans tjänster. Han har till sin hjälp blott en, för kortare tider i sänder anställd underläkare, som i regeln endast är medicine studerande. Man bör deraf ytterligare kunna finna, huru oerhördt ansträngande Professor Öhrströms tjänst är. Han har aldrig i detta stora hospital någon så utbildad underläkare vid sin sida, att han kan lita på honom, utan han måste sjelf i hvarje ögonblick bära ansvaret för lasarettets skötsel samt vården och behandlingen af dessa 260 dårar.

Härmed var öfverläggningen slutad. I öfverensstämmelse med de meningar som förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner

såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på yrkandet att, med afslag å samma hemställan, Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte bifallas; och förklarade Herr Talmannen sig anse röst-öfvervigt förefinnas för den senare meningen. Votering blef begärd samt anställdes, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Den, som, med afslag å Stats-Utskottets i 28:de punkten af Ut-låtandet N:o 15 gjorda hemställan, bifaller hvad Kongl. Maj:t i före-varande hänseende föreslagit, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Stats-Utskottets omförmälda hemställan.

Omröstningen visade 91 Ja mot 70 Nej; varande alltså beslut fattadt i enlighet med ja-propositionens innehåll.

Punkterna 29—34.

Biföllos.

§ 6.

Föredrogos och biföllos, hvar för sig, Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af lån för fullbordande af tornbyggnaden å Linköpings domkyrka; och

N:o 32, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen om beviljande af ökad statsbidrag till statens jernvägstrafiks pensionsinrättning.

§ 7.

Föredrogs Stats-Utskottets Utlåtande N:o 33, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om gratifikation ^{*Om grati-*} till ingenjörer ^{*fikationer till*} och öfrige vid statens jernvägsbyggnader anställda tjänstemän, som ^{*vissa tjänste-*} till följd af inskränkning i dessa byggnader blifvit eller blifva upp- ^{*män vid sta-*} ^{*tens jernvägs-*} ^{*byggnader.*} sagde från sina befattningar.

Kongl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen medgifva, att ett belopp af högst fyratiotusen kronor finge af besparingarne å anslagen till jernvägsanläggningarne genom Norrland användas till gratifikation

Om gratifikationen till vissa tjänstemän vid statens jernvägsbyggnader enligt de grunder, Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader föreslagit, åt de ingenjörer och tjänstemän vid jernvägsbyggnaderna, hvilka i följd af fullbordandet af norra stambanan till Ånge och tvärbanan blifvit eller blefve från sina befattningar uppsagde.

(Forts.)

Utskottet, som ansett det begärda beloppet lämpligen kunna till högst 20,000 kronor nedsättas, samt några vissa bestämmelser för dess fördelning icke böra af Riksdagen fastställas, hade i anledning af förevarande nådiga proposition hemställt, att densamma måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen medgäfve, att ett belopp af högst tjugu tusen kronor finge af anslagen till jernvägsanläggningarne genom Norrland af Kongl. Maj:t användas till gratifikationer åt ingenjörer och tjänstemän vid jernvägsbyggnaderna, hvilka i följd af fullbordandet af norra stambanan till Ånge och tvärbanan blifvit eller blefve från sina befattningar uppsagde.

Enligt anteckning å utlåtandet, voro reservationer mot detsamma inom Utskottet anmälda

dels af Herrar Grefve *G. Sparre*, Friherre *F. von Essen*, *H. R. Törneblad* och *O. E. L. Dahm*;

dels af Herr *L. M. Nordenfelt*;

dels ock af Herrar Grefve *C. Beck-Friis*, *K. O. Ljungqvist*, Friherre *H. M. Palmstjerna* och Grefve *C. K. J. Posse*.

Rörande detta ärende anförde

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Hederstierna: Kongl. Maj:t har hemställt till Riksdagen att för beviljande af gratifikationer till de ingenjörer och öfriga vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjänstemän, som till följd af inskränkning i dessa byggnader på en gång skulle beröfvas sina befattningar, lemna ett understöd efter vissa af Kongl. Maj:t föreslagna grunder. Enligt dessa grunder skulle det belopp, som för ändamålet vore behöfligt, uppgå efter Jernvägsbyggnadsstyrelsens beräkning till högst 40,000 kronor. Stats-Utskottet har nu i sitt förslag icke godkänt de grunder, som blifvit af Kongl. Maj:t framställda, men Utskottet har deremot för ändamålet ställt ett visst belopp till Kongl. Maj:ts förfogande, som Utskottet dock bestämt till allenast 20,000 kronor. Om grunderna bifallits, så hade beloppet varit af relativt mindre betydighet, då gratifikationerna skulle utgå efter dessa grunder. Kongl. Maj:t har också derföre icke vidtagit någon noggrann beräkning rörande det belopp, som för ändamålet skulle vara erforderligt. Men när nu grunderna icke godkänts, så är beloppet ensamt det bestämmande. Inom Utskottet hafva också olika meningar uppstått rörande beloppets storlek. En del af Stats-Utskottets ledamöter har nemligen i en reservation yrkat beloppets bestämmande till 30,000 kronor, hvilket yrkande Första Kammaren äfven bifallit, hvaremot Utskottsmajori-

teten föreslagit summan till 20,000 kronor. Det är emellertid alldeles uppenbart att, om grunderna skola i någon mån kunna tillämpas, den högre summan för ändamålet erfordras; och det vore derför önskligt, om denna Kammaré ville bestämma beloppet i enlighet med hvad Första Kammarén redan medgifvit.

Om gratifikationer till vissa tjänstemän vid statens jernvägsbyggnader.
(Forts.)

Herr C. A. Larsson: I likhet med åtskilliga tjänstemän, hvarom här under föregående öfverläggning varit fråga, lära väl ej heller nu berörde jernvägstjänstemän hafva pretention på att erhålla vare sig gratifikation eller pensioner. Ingen af dem har tjenstgjort någon längre tid vid jernvägen, några blott fem år, en och annan sex eller sju år, hvaunder de dock alla haft full ersättning för hvad de gjort. Med afseende ej mindre härpå än på den omständigheten att de, då de togo anställning vid de respektive jernvägsbyggnaderna, mycket väl kunde beräkna, när dessa skulle blifva färdiga och i följd deraf vidare tillgång på arbete saknas, hafva de icke gerna kunnat tänka sig, att staten skulle komma och efteråt gifva dem särskilda premier. Enär för öfrigt inga grunder, efter hvilka de ifrågavarande gratifikationerna skola utgå, nu äro bestämda, så föreställer jag mig, att det ej skall möta någon svårighet att från delaktighet i dessa extra ersättningar utesluta de yngre tjänstemännen, som aldrig kunnat hafva anspråk på att erhålla sådana.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Vidare yttrades icke. Kammarén biföll Utskottets förslag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades

Herr <i>J. Andersson</i> i Hälla	under	14 dagar från och med	den 26 Mars,
» <i>C. J. Hasselqvist</i>	»	14 » » »	29 »
» <i>A. P. Danielson</i>	»	14 » » »	29 »
» <i>C. Johansson</i>	»	14 » » »	29 »
» <i>Mårten Trulsson</i>	»	14 » » »	31 »
» <i>J. G. Janson</i> i Hemmarö	»	11 » » »	1 April.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag, och åtskildes derefter Kammaréns ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.